

TÕRVA TEATAJA

SEPTEMBER
2018

Väljaandjad: Tõrva vallavalitsus Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas Trükk: AS Kroonpress Otsepost: OÜ Joon Tiraaž: 3000 Toimetus: Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992

POOL SAJANDIT LAULUDE LUMMUSES – TÕRVA MEESANSAMBEL 50!

Eduard Nigol, TMA-i vanem

Sügaval nõukogude ajal 14. oktoobril 1966. aastal tõi kurg Valga KEK-i a/ü klubile mitmikud, kaheksa prisket laulupoissi. See sündmus on ametlikult registreeritud kroonikas (R. Enne) ja ka kinnitust leidnud raamat „Lauludest helisevad aastad“ (V. Jaska).

Kui uskuda kirjamehi, siis just niimoodi sai endale alguse üks meesansambel, kes on laulnud ühtejutti pool sajandit ega kavatse niipea pille kotti panna. Jutt on Tõrva meesansamblist (edasi TMA), kes pool oma ajast on kandnud ka asutaja ja leivaisa Valga KEK-i nime. Seda esimest poolt, veerandit sajast, meenutatakse nüüd nii nagu inimese eluski kuldse noorusena.

Ansambli üks esimesi laule (A. Pastoriuse „Muinaslood“) oleks nagu vihjanud juba siis tõigale, et poisid on sattunud võlumaailma, kust pole enam väljapääsu leida. Sedapsi ongi läinud. Enamuses ansamblites on selle aja jooksul nii juhendaja kui koosseis mitmeid kordi vahetunud. TMA-i kohta kirjutab kroonik mitte ammu: „Meie suurim kordaminek on selles, et oleme ikka veel laval ja sealjuures ei ole meie koosseis olulisel määral muutunud“. Täna peab siiski nentima, et see pilt on veidi muutunud. Maestro ja neli laulumest istuvad nüüd saalis, kuid kolm baritoni püsivad endiselt „võimul“ ega kavatsegi tagasi astuda.

Meesansambli häälid helisevad juba pool sajandit. Foto: Erakogu

TMA-i juubelikontsert toimub **13. oktoobril algusega kell 15.00** Tõrva kirik-kammersaalis. Peale juubilari esinevad kontserdil ka veel mitmed külalisansamblid nii lähedalt kui kaugelt. Imelise juubelisuve jätku soovides teile kõigile!
Kohtumiseni kirik – kammersaalis!

Nad on loonud koguni uue koalitsiooni kunagiste „Männiku“, „Sillervo“ ja meeskoori lauljatega. Jõudnud oma 50. verstpostini, tundub, nagu polekski ansambli suurt midagi muutunud: endise hooga jätkuvad proovid ja esinemised, aga ka võistlemised nii, nagu

see oli kord kuldse kevadel.

Mõni nädal tagasi esines TMA Naissaare kabeli taaspühitsemisel viie isamaalise lauluga. See oli üritus, millest võtsid osa Rootsi kroonprintsess, meie president, peapiiskop ning lugematul hulgal auväärseid persoone nii siit kui sealpoolt merd. Päev, mis ei saa ununeda! Kutse laulda sellisel tõelisel suursündmusel sai TMA Eestirootslaste Kultuurio-mavalitsuselt Rootsi päeval Padisel. Meesansambli sealsed laulud nagu oleksid avanud ukse meile ulmelisse Aibolandi, eestirootslaste kodumaale. Meestele kingiti Rootsi lipuvärvides lipsud ja kutse Naissaarele.

Küsimusele, millised on olnud need kõige kaunimad aastad TMA-i

Kes on neid TMA-i poisse õpetanud ja kantseldanud? Pole neist kellelgi muusikalist haridust!

Nendeks õpetajateks on olnud:

- Tõnis-Rein Ainso, mees metsast, Eesti üks staažikamaid metsaülemaid;
- Ants Sööt, maestro hea söber, Tallinna Riikliku Konservatooriumi professor;
- Aado Kaasik, pikaajaline koori- ja koolijuht (juhendab ansamblit kolmandat aastat);
- Age Raa, Eesti Raadio muusikasaadete toimetaja, TMA-i innustaja ja toetaja;
- Thea Leitmaa, muusikakooli direktor, tema pilli järgi mehed laulavad ja tantsivad;

elus, saab vastus olla vaid üks - kõik nad on olnud just sellised. Valga KEK-i meesansambel on sündinud küll stagnaajal, aga seevastu õnnesärgis. Kümneselt tuldi vabariikliku konkursi võitjaks ja 1982. aastal juba kolmekordseks VK „EKE“ taidlus-ülevaatuste laureaadiks. TMA-l on olnud au esineda seitsmes välisriigis, aga ka seitsmel meie suuremal saarel. Meeste laulud on kõlanud kirikutest kõrtsideni. Nii kõrgetes katedraalides ja kontsertsaalides kui ka imemadals maailma ainulaadsetes iidvanas Ruhnu kaksikkirikus; nii Salme külas Gruusia eestlastele kui Korneti külas Läti eestlastele; nii sadamates kui laevadel (isegi kaptenisillal kuninga vastuvõtul); nii Munamäel, üle kogu Eestimaa kui „Estonias“ ja „Vanemuises“ jne -

jne. Eriliselt on hinge jäänud saared, mida mainisin. Aiboland ja need saared Ruhnu Naissaareni on tõelised pärlid koos oma põlisrahvaga, andes silmad ette igale võõrale, kaugele maale. Viimased kümme aastat on TMA suviti ette võtnud mitmepäevaseid kontsertreise just nimelt sinna, saartele. Nagu otsiksime seal midagi! Kas ehk seda Juhan Simmi poolt laulu sisse pandud „Oma saart“? Vanasõna ütleb, et inimene pole vana seni, kuni ta midagi otsib. Eks maamehele, kes tegelikult ei tea merest suurt tuhkagi, tunduvad ju kõik saared olevat nii väga võluvad, nii väga omad. Eestil on neid rohkem kui poolteist tuhat.

Ole siis mees ja leia neist see üks, see kõige õigem!
Otsime edasi- st elame veel!

Sooduspakkumised 20.09 - 23.09.2018

või kuni kaup jätkub

www.meietoidukaubad.ee

meie toidukaubad
12 maakonnas, üle 60 kaupluse
RRLektus AS, Kauba 3, Tapo 45106
tel. 32 50 960 meie@meietoidukaubad.ee

Rehe

0.69 → 0.45 (-35%)
1.59 → 1.19 (-25%)
5.99 → 3.29 (-45%)

Rehe rukkilõik 390g (1,15 kg)
Suitsutatud sea välisliha 130g (9,15 kg)
Suitsutatud kanakints kg

Tõmmu poolsuitsuvorst kg

4.39 → 2.79 (-36%)
3.29 → 1.99 (-40%)
1.29 → 0.79 (-34%)

Heeringaliha traditsiooniline 315g (6,32 kg)
Kanamuna Mro Batocovo (0,08 tk)

Tume šokolaad apelsinitükidega 100g (6,90 kg)

1.49 → 0.69 (-54%)
2.89 → 1.89 (-35%)
2.10 → 1.49 (-29%)

Metsmaasikarull 300g (6,30 kg)
Kohupiima-šellirikook 210g (7,10 kg)

Egon Ilisson

SINIROHELINE TÕRVA

Sellest, kuidas kunagi oli rohi rohelisem ja taevas sinisem, oleme vist kuulnud kõik. Kui oled 16-aastane, siis tundub see jutt täielik jura, kui oled juba kolmekümnendates või vanem, on see justkui absoluutne tõde.

Iga uus generatsioon tundub eelmisele veidi väetim. Rauast mehed, kes ehtasid ise oma perele maja, eemaldasid autol mootoririkke või tapsid paljakäsi kilpkonnasuurseid rotte, on kadunud. Nad on vaheldunud nendega, kes tellivad endale kõik hädavajaliku internetist, katkised asjad visatakse parandamise asemel lihtsalt ära ja hiirt nähes hüpatakse tooli otsa.

Suveks vanaemale küllaminek ei tähenda paljude laste jaoks kahjuks sama, mis aastakümneid tagasi nende eakaaslastele. Enam ei käida heinarõukude all lõunaund magamas või karjas - nüüd elavad vanaemad Tallinnas ja viivad lapsi kaubamajja või McDonaldsisse.

Seda noorsoo hukkaminemise lugu räägib meile igapäevaselt ka peavoolumeedia. Noortekampade passimised linnatsentrites, verised ja argpükslikud peksmised, lihtsalt lõbu pärast lolluste tegemine.

Tegelikult on ju noored (ja ka vanemad) teinud rumalusi aegade algusest peale. Löödi ka kolmkümmend aastat tagasi kulme rulli, aga toona lihtsalt ei olnud mobiiltelefone, millega seda üles filmida. Kakukullidele jäi lihtsalt mälestus sellest päevast ja vahel ka armid seda meenu-tama. Nüüd, kui internetis löövad laineid rusikakangelaste videod (eelkõige ebavõrdsed), oleks tegu justkui asjaga, mida iialgi varem pole juhtunud.

Aga üks, mis on muutunud praeguste ja eilsete noorte puhul, on see, et kordasaadetud lollustega ei hakatud vanasti kunagi ärplema. Kartus politsei/miilitsa ja omakohtu ees või lihtsalt piinlikkustunne oli see, mis pigem pani järgmisel päeval noori oma tegusid kahetsema. Mul on ääretult hea meel, et tänapäeva noored pätid on nii lollid, et oma tegusid üles filmivad. Eelkõige seetõttu, et tänu sellele saab neid väga lihtsalt vastutusele võtta. Teisest küljest seetõttu, et see ehk avab natukene ka lapsevanemate silmi selles suhtes, et „nii-sama pargis hängimine” võib tegelikult olla palju tegusam.

Mulle meeldib Tõrvas hilisõhtuti jalutada ja vahel on olnud juhuseid, kui veerand tunni jooksul ei näe isegi peatänavatel mitte ühtegi autot, hingelistest rääkimata. See vaikus räägib mõnes mõttes ka sellest, et meil on asjad korras. Eks suveõhtuti oli neid, kõlarid kotis (miks küll?), noori liiklemas rohkem, aga mingeid pätitempe neid küll tegemas ei ole ma näinud või pole ka kuulnud väga, et Tõrvas oleks pahalasi palju liikvel - vähemalt meie kohalike seas. Tasuta bussisõit tõi meile siia ka uusi ja veidi eksootilisema välimusega lapsi, aga ühtehoidev linn suudab päris kiiresti anda märku, et te kõik olete siia teretunud seni, kuni pätti tegema hakkate.

Seega ma olen väga lootusrikas selles suhtes, et kui Tõrva noored ütlevad kodus vanematele „lähen trenni” või „lähen noortekeskusesse”, siis see on täpselt see, mida nad ka teevad. Kasvõi seesama kergetõustikupäev või järvede jooks annavad märku, et pigem keskendutakse üksteisega konkureerimisele jooksmisses või palliviskes, mitte kakelungide korraldamises.

See aga on eelkõige tänu sellele, et meil on nii tublid lapsed ja treenerid - ringijuhid, kes neid tühja saali üksi nina nokkima ei jäta. Üle aastate olen näinud seda, et kalapüük on saanud noorte seas popiks. Ja kui sa juba arvutimängu asemel eelistad järve või tiigi ääres kala püüda, siis järelikult on see roheline muru ja sinine taevas ka praeguse põlvkonna jaoks oluline.

Ilusat, tegusat sügist ja... armastage!

ALGAB NOORTELE SUUNATUD HUVIRINGIDE UUS HOOAEG

Nagu tavaks saanud, nii alustavad ka sel aastal Tõrva vallas tegutsevad noortele suunatud huviringid oma uut hooaega just sügisel. Nii mõnedki huviringid on juba alustanud. Kuid paljud alustavad oktoobrist ja nende toimumisajad on selgumas lähiajal. Liituma on oodatud ka kõik uued huvilised.

Huviring	Toimumiskoht	Toimumisaeg	Lisainfo
Tantsuklubi HOP	Tõrva Avatud Noortekeskus	T ja N vastavalt vanuserühmale	Kerli.Vessin@mail.ee
Teatriring Hingevärv	Tõrva Avatud Noortekeskus	E kell 14.00 algklassid, E kell 16.00 9.-12. klass R kell 16.00 5.-8. klass	Esimene kohtumine 01. oktoobril Romet.Piller@gmail.com
Taekwondo	Tõrva Avatud Noortekeskus	E kell 16.30, K kell 16.30	Martin.Poobus@gmail.com
Hispaania keel	Tõrva Avatud Noortekeskus	T kell 17.00 kooliõpilastele (alates 2. oktoobrist)	õpe inglise keele baasil, lisainfo noortekeskusest
Ettevõtlusring/mini- ja õpilasfirmad	Tõrva Avatud Noortekeskus	Loovuskoolitus juba 3.-4. oktoober Käärikul (loovuskoolitusel toimub äriidee genereerimine)	Lisainfo noortekeskusest
Fotograafia	Tõrva Avatud Noortekeskus	Selgub lähiajal	airikavettik@gmail.com
Kokaklubi	Tõrva Avatud Noortekeskus	2.-5. klassile, alates oktoobrist	Lisainfo noortekeskusest
JJ-Street tantsuklubi	Tõrva Avatud Noortekeskus	K kell 15.30 R kell 15.30	mari@jjstreet.ee
JK Tõrva	Tõrva ANK väljak, Tõrva gümnaasiumi ja Ritsu saal	E, K, R 2004/05, 2006/07, 2008/09, 2010/11 N lasteaialapsed	jktorva@gmail.com
Liikluring	Tõrva gümnaasium	E 5. tund (alustab 17.09) T 6. tund	Õpetaja Carmen Põldsalu
Liikluring	Tõrva gümnaasium	T 5. tund 3. klassile	Õpetaja Meeri Raide
Rahvatants	Tõrva gümnaasium	K 6. tund (alustab 19.09)	Õpetaja Irina Rei
Rahvatants	Tõrva gümnaasium	E 8. tund 7.-9. klass N. 7. tund 7.-9. klass	Õpetaja Valdeko Kalamees
Lugeda on mõnus	Tõrva gümnaasium	R 7.-8. tund 4.-5. klassile	Õpetaja Katrin Priilaht
Loodussõprade ring	Tõrva gümnaasium	R 4.-5. tund	Õpetaja Liia Ortus
Lauluring	Tõrva gümnaasium	N 7. tund	Õpetaja Anu Vares
Mudilaskoor	Tõrva gümnaasium	E 6. tund	Õpetaja Anu Vares
Robootika	Tõrva gümnaasium	3.-4. klass ja 7.-9. klass vastavalt tunniplaanile	Õpetaja Valdeko Kalamees
Prantsuse keel	Tõrva gümnaasium	K 7. tund	Õpetaja Laine Tangsoo
T.O.R.E	Tõrva gümnaasium	N 7.-8. tund (alustab 20.09)	Maarja Seemen ja Triinu Jänes
Spordiring	Tõrva gümnaasium	Vastavalt soovile	Õpetaja Urmas Uhtjärv
Fotograafia	Tõrva gümnaasium	Selgub lähiajal	Andrus Abel
Tõrva Võrkpalliklubi	Tõrva gümnaasium	T 18.30-20.00 täiskasvanud ja edasijõudnud noored R 17.00-18.30 lapsed R 18.30-20.00 täiskasvanud ja edasijõudnud noored	Kadri Pilm 5662 9999
Joonistamine ja maalimine	Tõrva Kunstistuudio	K kell 16.00 (alustab 19.09) õpilastele	Carmen Põldsalu 529 1627
Käsitöö	Tõrva Kunstistuudio	T kell 16.00 (alustab 18.09) õpilastele	Carmen Põldsalu 529 1627
Keraamika	Tõrva Kunstistuudio	E kell 16.00 (alustab 17.09) õpilastele	Carmen Põldsalu 529 1627
Korvpall	Tõrva	Selgub lähiajal	Juhendab MTÜ Korvpalliklubi Valgamaa
Tennis	Spordiklubi Viraaž	Laste treeningud 6-8aastastele (alates oktoobrist) L 9.00-12.00 ja P 15.00-18.00	Margus Kartau 5022566
Kergejõustik	Spordiklubi Viraaž	E 14.00 9-12a; 15.30 13-18a T 12.15 7-8a; 13.45 9-12a; 15.45 13-18a K 10.30 6-7a; 14.00 7-8a; 15.30 13-18a N 12.45 6-7a; 13.45 7-8a; 15.15 9-12a; 16.45 13-18a R 14.00 9-12a; 15.30 13-18a	viljo@riiska.ee
Orienteerumis-klubi Käbi	Spordiklubi Viraaž	L kell 12.00 (alates oktoobrist) Kaardiõppe aeg ja koht selgub lähiajal	Liivi.Tafenu@mail.ee
Parkuur	Ritsu spordisaal	Selgub lähiajal	Juhendab MTÜ Vabadussport
Fotograafia	Ala põhikool	Selgub lähiajal	Juhendab Egon Bogdanov
Meisterdamine	Hummuli põhikooli kunstiklass	Alustab 1. oktoobril kell 17.00	Toimub 2 korda kuus, juhendab Kai Jääger
Robootika	Ritsu noortetuba	N 14.30 kooliõpilastele	Taavi.kart@gmail.com
Pilli- ja lauluõpe	Tõrva Muusikakool	Vastavalt tunniplaanile	muusikakool@torva.edu.ee
Muusikaklass	Hummuli põhikool	Selgub lähiajal	Saab õppida klaverit ja solfedžot ning harjutada akordioni, juhendab Reet Noorkõiv
Bändiring	Hummuli põhikool	Kahes grupis, aeg selgub lähiajal	Juhendab Mairo Malm
Mudilaskoor	Hummuli põhikool	Selgub lähiajal	Juhendavad Reet Noorkõiv ja Maie Kukk
Pallimängud ja laskmine	Hummuli põhikool	Selgub lähiajal	Juhendab Hare Unt
Inglise keel	Hummuli põhikool	1.-2. klassile, aeg selgub lähiajal	Juhendab Evelin Tiivel
Arvutiring	Hummuli põhikool	Selgub lähiajal	Juhendab Janika Kase
Robootika	Hummuli põhikool	Kahes grupis, aeg selgub lähiajal	Juhendab Janika Kase
Näitering	Hummuli põhikool	Selgub lähiajal	Juhendavad Reet Noorkõiv ja Maie Kukk

MAGNUS KIRT VÕIDUTSES KODUPUBLIKU EES

Katariina Mehide

15. septembril toimus Tõrva Gümnaasiumi staadionil XI kergejõustikupäev olümpialastega, mis on ühtlasi Peeter Kirdi mälestusvõistlus.

Nagu traditsiooniks, oli oodata võistluspäevalt kõrgetasemelisi tulemusi, sest kohal oli mitmeid olümpiasportlasi. Üritust austas kohalolekuga ka vaid loetud päevad varem oma karjääri viimase võistluse teinud olümpiavõitja Gerd Kanter, kellele anti üle Tõrva sõbra tiitel.

Rekordarv osalejaid

Päeva esimeses pooles võistlesid 4 – 14aastased lapsed, keda sellel aastal oli rekordarv - 155 võistlejat. Suurepäraseid tulemusi näidanud kui ka lihtsalt spordirõõmu nautinud lapsed said kohtuda ka oma iidolitega, sest pealelõunal leidis aset Peeter Kirdi mälestusvõistlus, kus võisteldi odaviskes, kettaheitel ja kuulitõukes.

Kuulitõukes tuli 6 kg tõukevahendi puhul esimeseks Rolf Robert Peebo (15,73 m), teine koht Erki Mitman (15,38 m) ja kolmas koht Rait Raju (14,31 m). 7,2 kg kuuli arvestuses tuli esimeseks Fred Vali (15,67 m) ja teine koht oli Rait Sinijärvi (14,31 m).

Naiste kettaheitel võitis Kätlin Tõllasson tulemusega 52,56 meetrit, teise koha saavutas Berit Tugi, heites

Magnus Kirt võidutses talle omasel moel. Foto: Egon Bogdanov

34,14 meetrit.

Meeste kettaheitel 2 kg ketaste arvestuses tulemusega 59,23 meetrit võitis Martin Kupper, teine koht Kristo Galeta (50,78 m) ja kolmas koht Fred Vali (45,71 m). 1,75 kg kettaheitel meestest esimene koht

kuulus Rolf Robert Peebole (44,93 m), teise koha sai Erki Mitman (44,60 m) ja kolmas koht Gevin Genro Paas. 1,5 kg ketaste arvestuses sai esimese koha Egert Jõesaar (48,63 m).

Odaviske naiste 500grammiste odade arvestuses sai esimese koha

Gedly Tugi (54,32 m) ja teise koha kohalik tüdruk Katre Marit Liiv (50,00 m). 600grammiste odade arvestuses saavutas esimese koha lätlanna Liina Muze (59,09 m), teiseks tuli Tõrva Gümnaasiumi lõpetanud Marcella Liiv (52,19 m)

ja kolmanda koha saavutas samuti meie kodukandi tüdruk Mirell Luik (51,79 m).

Staadioni rekord

Päeva kulminatsiooniks oli meeste odavise, mille järjekordselt pani kõikide rõõmuks kinni meie kohalik sporditäh Magnus Kirt, tema võidu odakaare tulemus oli 85,20 meetrit, mis on ühtlasi ka staadioni uus rekord. Küsimusele, kuidas jäi ta võistlusega rahule, vastas Kirt: „Tuleb rahul olla, see oli hooaja 19. ja ka ühtlasi viimane võistlus.“ Kirt lisas, et see on ainukene võistlus hooajal kodupubliku ees, mille jaoks ta igal aastal valmistub ning mütsiga lööma ei tule. „Seda on ka näidanud tulemused,“ on mees rahul. Teise koha saavutas samuti Tõrvast pärit Tanel Laanmäe, kelle pikim vise oli täpselt 77 meetrit. „Jäin võistlusega rahule, kuna hooaeg on olnud väga keeruline ja raske. Tulemus ei olnud küll väga hea, aga olid mõned asjad, mis olid head ja millest järgmine aasta alustada,“ lausus Laanmäe. Kolmas koht tulemusega 73,61 kuulus Erki Lepikule.

TÕRVA NOORTEVOLIKOGU AUHINNA PÄLVIS MARGIT KOLJU

Triin Jaansalu

Alates 2011. aastast on Tõrva Noortevolikogu välja andnud omanimelist auhinda. Omavalitsuste ühinemise tagajärjel moodustunud ülevallaline noortevolikogu otsustas üheskoos siiski ilusa ning kindlasti kogukonnas oodatud traditsiooniga jätkata ja seetõttu kutsusid noored juulikuus taas üles kõiki inimesi märkama heategijaid meie kodukohas.

Noortevolikogu auhinna väljaandmise eesmärgiks on tunnustada ning tutvustada meie kodukohas neid inimesi, kes on panustanud Tõrva piirkonna arengusse märkimisväärselt rohkem kui mõni tavaline kodanik. Tänavu esitasid usinad tõrvalased auhinnakonkursile 4 säravat ja asjalikku kandidaati, kelle hulgas valis noortevolikogu praegune koosseis välja 2018. aasta auhinna saaja.

1. septembril toimunud koolialguse peo raames anti tänavune auhind kohalikule aktivistile Margit Koljule, kes on Naiskodukaitse Valga ringkonna Tõrva jaoskonna aseesinaine. Lisaks panustab ta vabatahtlikult meie piirkonna Noorte Kotkaste ja Kodutähtede tegevuste läbiviimisesse ega

Margit Kolju uhke võidumeenega. Foto: Sirli Pippar

pidanud paljuks võtta enda hoole alla sel suvel üks Tankla malevarühm.

Kolju esitas auhinna konkursile Tõrva Noortekeskuse juhataja Maila-Liisa Liiv, kes tõi muuhulgas välja selle, et Kolju abistab tihti ka noortekeskuse meeskonda nende ettevõtmistes. Lisaks sellele kuulub ta alates selle aasta algusest Valgamaa Noorsootöökeskuse Tankla juhatusse, kus tal on võimalus panustada veelgi rohkem maakonna noorsootöö arendamisesse.

Auhinnasaaja suures panuses Tõrva piirkonda ei kahtle ilmselt ükski noortevolikogu liige, sest tegemist on eheda näitega ühest aktiivsest kodanikust, kes ei pea vaevaks aidata oma kodukohta just seal, kus abi kõige rohkem vaja on. Lisaks sellele on Kolju ka suurepärase eeskuju, sest kõike seda on ta jõudnud teha oma vahva 4-lapselise pere kõrvalt.

Erinevalt eelmistest aastatest otsustasid noored seekord auhinna üleandmisel tutvustada ka kõiki teisi esitatud kandidaate ning nende poolt tehtud heategusid. Üheks kandidaadiks esitati konkursile kohalik noor aktivist

Margo Metsoja, kes on panustanud Tõrva kino Koit elluäratamisesse, piirkonna discgolfradade loomisesse, Tõrva Raadio töösse ning loonud koos teiste tublide noortega koduvalda põgenemismaja. Kohalikud on märganud ka LC Tõrva Maride tänuväärset tööd erinevate heategevuslike ürituste ning projektide elluviimisel. Lisaks sellele veavad nad eest traditsioonilisi pannkoogiküpsetamisi, Tõrva lastekaitsepäeva tähistamise sündmuse korraldamist ning on järjepidevalt oma hoolt käinud jagamas Valga Kurepesa lastekodus. Kolmanda kandidaadina esitati konkursile kohalik ettevõtja Egon Ilisson, kes on, vaatamata enda paljudele töökohustustele, alati valmis tõrvalastele appi tõttama nii nõu kui jõuga, olgu selleks siis Tõrva piirkonna sündmustele promomaterjalide valmistamine või discgolfradade ehitus.

Tõrva Noortevolikogu on tänulik kõikidele nendele inimestele, kes märkavad enda ümber heategijaid ning tänab südamest nii tänavust auhinnasaajat kui ka teisi kandidaate nende hindamatu panuse eest meie kodukohta.

Tartu Ülikool ja Graanul Invest alustasid koostööd

Tartu Ülikool ja AS Graanul Invest allkirjastasid raamlepingu, millega nähakse ette ühine teadus- ja arendustegevus selleks, et arendada Eestis puidu ja biomassi väärimise tehnoloogiat.

Viieks aastaks sõlmitud lepingu järgi on kavas korraldada ühiseid teadusuuringuid ja töötada välja koolitusprogramme. Samuti on Graanul Invest valmis toetama selle valdkonnaga seotud doktoriõpet Tartu Ülikoolis.

„Kahtlemata on Eestis ja kogu maailmas suur vajadus ja võimalus väärimada puitu ja biomassi uuel tehnoloogilisel tasemel ning ülikool on valmis koostööks kõikide ettevõtete, kes näevad selles perspektiivi ning on valmis ka koostööd rahastama,“ tunnustas Tartu Ülikooli arendusprorektor Erik Puura Graanul Investi algatust. „Eriti rõõmustav on ettevõtte plaan toetada doktoriõpet.“

Graanul Investi teadus- ja arendusjuht Peep Pitk väljendas heameelt, et on leidnud Tartu Ülikoolis kohaliku teaduspartneri, kes on pööranud näo tööstuse poole ning on valmis tegema erasektoriga rakenduslikuma suunitlusega koostööd. „Oleme koostöös partneritega rajamas innovaatilist puidu fraktsioneerimise katsetehast ning koostöö TÕ-ga aitab leida parimaid lahendusi protsesside optimeerimiseks ja toodete arendamiseks.“

Tartu Ülikoolis hakkab raamlepingut ellu viima sünteetilise bioloogia keskus, mida juhivad tehnoloogiainstituudi molekulaarse süsteemibioloogia professor Mart Loog.

Loogi sõnul on koostöölepingu aluseks mõlema poole huvi rajada

Eestisse biomassi väärimise kõrgtehnoloogiline tööstus. „Tartu Ülikoolil on olemas pädevus sünteetilise bioloogia vallas ja Graanul Investil on selge visioon, kuidas seda oskusteavet tööstuses rakendada,“ rääkis Loog. „Koostöö peab viima selleni, et praegu alusteaduse tasemel olev teadmine jõuaks tööstuses rakendatavasse vormi. Biomass on meie rahvuslik rikkus, mille kestlikust kasutamisest on huvitatud mõlemad pooled.“

Lepingujärgne koostöö on juba alanud. Eesti teadusasutuste biotehnoloogia tuumiklaboreid koondava BTklastri puidukeemia ja biotööstuse tuumiklabor on alustanud koostöös Graanul Investiga ligniini analüüsi meetodite valideerimist ning ligniini väärimise võimaluste hindamist.

Tartu Ülikool valmistab ette Euroopa Komisjoni programmi „Teaming“ projekti, et rajada koostöös Taanis asuva Novo Nordiski fondi loodud bioloogilise jätkusuutlikkuse keskusega Eestisse tööstuslike rakuvabrikute arendamise keskus. Tulevase keskuse üks eesmärke on pakkuda Graanul Investi puidu väärimise tehnoloogia arendamiseks maailmatasemel teaduspädevust. Samuti töötatakse Tartu Ülikoolis praegu välja tööstuslike bioprotsesside magistriõppeprogrammi, lähtudes just Graanul Investi ja teiste võimalike biotehnoloogia-tootmisettevõtete huvidest.

Tõrva noortepäev 2018

Erki Säks
Tõrva ANK noorsootöötaja

Sel aastal tähistati Tõrvas noortepäeva 1. septembril. Tõrva gümnaasiumi noortele oli see päev ühtlasi ka esimeseks koolipäevaks.

Sündmus toimus Eesti 100 juubeliaastaks vastvalminud, uuel Tõrva keskväljakul, kuhu püstitati kontserdi läbiviimiseks suur lava.

Esimesena astus üles Pelle Põldma, kes on 18-aastane eesti laulja ja laulukirjutaja. Pelle kirjutab peamiselt ingliskeelseid laule, kuid tema repertuaarist leiab ka üht-teist eestikeelset. Esinemistel kasutab ta kitarr ja loop pedaali. Peamiselt on laulud rahulikumat laadi.

Peale Pelle esinemist andis Tõrva Noortevolikogu taaskord välja omanimelise auhinna. Sel korral olid kohale kutsutud kõik nominendid: Tõrva Raadiosse ja discgolfi panustanud Egon Ilisson, Tõrva Raadios ja discgolflubis ning Tõrva kinos tegutsev Margo Metsoja, naiskodukaitsja ja nelja lapse ema Margit Kolju ja lastele ning noortele üritusi korraldava LC Tõrva Marid. Sel aastal tunnustas noortevolikogu oma auhinnaga Margit Koljut.

Päeva peaesinejateks olid „Eesti otsib superstaari“ saates teiseks tulnud Sissi Nylia Benita ja DJ ning Youtuber Andrei Zevakin. Sissi kaverdab maailmas tuntud poplugusid, mis on tempokad ning panevad jala tatsuma. Kontsert tõi noored lava ette ning julgemad said esinejale isegi mitu korda plaksu lüüa. Pärast kontserti võttis nii Sissil kui ka Zevakinil omajagu aega, et kõigi autogrammi-küttide soovid täita.

Mängurõõmu jätkus kõvasti. Fotod: Gabriel Escobar Martin

JJ-Streeti esinemine

Sissi kontserdi vahepealaks tulid lavale JJ-Street tantsutüdrukud, kes esitasid 2 tänavatantsu žanrisse kuuluvat tantsu. Etteaste osutus niivõrd populaarseks, et pealtvaatajate tulvas õnnestus korralikult näha vaid esimestes ridades olijatel.

Õhtu lõpetas DJ Asso Tomingu disco, kus said jalga keerutada need, kes peale kontserdi lõppu veel kohe

koju minna ei soovinud.

Kontserdi korraldas Tõrva Avatud Noortekeskus ning üritust rahastatati haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse poolt elluviidava ESF kaasrahastatud programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhõivevalmiduste parandamine“ kirjeldatud tegevuste raames.

Ala rahvamajas tähistati Tõrva valla vanavanemate päeva

Vanavanemate päeva eesmärgiks on tänada ning avaldada austust vanavanematele laste ja lastelaste kasvatamise, jagatud hoole ning armastuse eest.

Tähtpäev aitab lastel saada teadlikumaks sellest, millist tugevust, teadmisi ja elutarkust vanavanemad pakkuda suudavad, ning tihendaks eri põlvkondade vahelist suhtlemist.

Tähtpäev on asjakohane austusavaldus ka riigi poolt ning võimaldab avalikult näidata vanavanemate tähtsust eelkõige perekonna, aga ka ühiskonna jaoks tervikuna.

Fotod: Neil Viskov

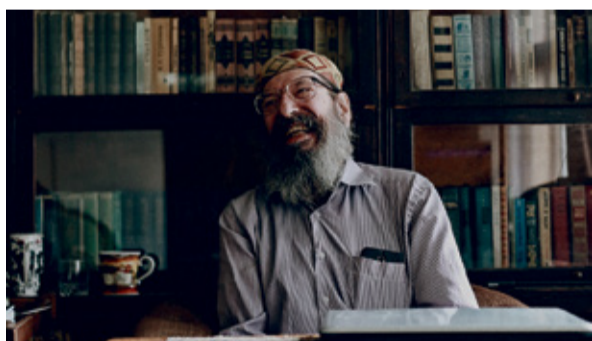

TÕRVA DOKFEST TULEB TAAS!

11.-14. oktoober 2018 kinos Koit

Dokumentaalfilm ei ole igav, ta võib ka olla humoorikas, intrigeeriv, inspireeriv, üllatav, põnev, armutu, aus, ilus, jahmatav, elav, turgutav, õpetlik, kaunis!

Dokfest tähistab oma viiendat sünnipäeva. Sel aastal on fookuses isikloomad. Filmide peategelasteks on India günekoloog, Rootsi naisrääpär, Inglismaalt pärit šimpansite uurija, segane Rootsi kirurg ja mitmed tuntud Eesti inimesed. Kavas on üle kümne erineva dokumentaalfilmi. Lisaks omanäolised ja ekstreemsed külalised!

"Viimane vürst"

Rež: Kaupo Kruusiauk (2018, Eesti)

Filmi peategelaseks on auväärse sugupuuga vürst Volkonski, eesti laulja, näitleja, lavastaja ja tõlkija. Film heidab pilgu värvika kultuuritegelase argipäeva ning uurib, kuidas õnnestub leida tasakaalu olme ja aristokraatia vahel.

"Hapud viinamarjad" (ingl "Sour Grapes")

Rež: Jerry Rothwell, Reuben Atlas (2016, USA)

Rudy Kurniawan on karismaatiline veiniasjatundja ja -kollektsionäär, kellel on õnnestunud korda saata meie aja üks suurimaid pettusi. Rudy müüs oksjonil rekordhindadega veine, mille sisu, tuleb välja, ei olnud üldse see, mida silt lubas.

"Seksperit kuuleb!"

Rež: Vaishali Sinha (2017, USA)

Dr. Mahinder on 93-aastane endine günekoloog, kes on pannud aluse millelegi väga tabule. Selleks on seksuaalkasvatusele Indias. Konservatiivide vastuvõitlusele vaatamata on film humoorikas, õpetlik ja julgustav!

"Peetrike laanetagusel"

Rež: Rein Maran (2018, Eesti)

See koguperefilm on lugu väikese inimese looduse avastamise retkedest ja ümbritseva elurikkuse esmastest märkamistest. Vaataja leiab end Peetrikese silme läbi avastamas kõikvõimalikke imelisi olendeid rohurinde tasandil, taimedel, põõsastel ja taevaavarusse sirutuvatel puudel esmaavastuse üllatuse ja rõõmuga.

Filmiseansside piletid 4€/3€

Festivalipass kuni

30. septembrini 15€ / 10€,

alates 1. oktoobrist 20€ / 15€

Piletite müük

www.ticketer.ee

**TULE JA ÜLLATU
TÕRVA DOKFESTIL!**

Loe lisaks: www.dokfest.ee

TÕRVA JÄRVEDE JOOKSUL VÕIDUTSES OLÜMPIAVÕITJA!

Tiina Neumann

7. septembril sai Tõrvas jooksusõpradel ette võetud jooks ümber Tõrva linna järvede.

Tõrva raekoja ümbrus kihis suurtest ja väikestest jooksjatest, esmakordselt toimus jooksul elektrooniline ajavõtt ja eriti põnevil olid sellest kõige pisemad jooksusõbrad- kui ümber jala seati ajavõttkiip ja selga sai numbrivest, oldi nagu suured jooksjadki, uhke oli ju jooks lõpetada finišikaare all.

Avastardiks oli jooks kõige tillematele, kus osales kokku 32 pisikest jooksusõpra. Järgnevalt jooksid 7-8 ja 9-10aastased lapsed 600 m pikkusel jooksuringil ning seal osales 36 jooksjat. Kõige osavõtjaterohkem oligi 7-8aastaste poiste vanuseklass, kui korraga läks rajale 12 poissi. Lastejooksud lõpetasid vanemate vanuseklasside 1,6 km pikkusel rajal peetud noortejooks, kus osales 17 noort jooksusõpra. Nende jooksurada viis osalejad peale väikest linnatänavatel jooksu üle kaarsilla Tantsumäele ja sealt ümber Veskijärve finišisse.

Lastejooksude vanuseklasside võitjateks tulid: kuni 4aastased: Delissa Seemen ja Tauri Muusikus, 5-6aastased: Kiara Sööt ja Kert Pehk, 7-8aastased: Marie Koor ja

Kiireim naine Johanna Ardel koos meeste parima Andrus Veerpaluga. Foto: Tiina Neumann

Lukas Ilisson, 9-10aastased: Mirell Suur ja Andreas Vaher, 11-12aastased: Bianca Uhtjärv ja Sten-Erik Iir ning 13-14aastased Károli Kõvask ja Romet Kivi. Kõikidele väikestele jooksulastele jagati finišis pisike magus meene ning vanuseklassi kolmele kiiremale sai kaela jooksumedal ning koos šokolaadiga ka jooksu tulemusena diplom.

Põhijooksus 60 osalejat

Enne põhijooksu algust võtsid kolm julget naist ette 9 km pikkuse kepikõnni distantsi, nende hulgas ka ema, kellel kaasas kandelinas pisike jooksusõber, kelle starte näeme ehk mõne aasta pärast.

Ja siis kogunesid põhijooksust osavõtjad stardikaare alla, et teha üheskoos joostes tutvust Tõrva linna kolme järvega. Kokku asus rajale 60 jooksusõpra. Kaasaalajate ja pöidlahoidjate ergutuste saatel seadsid jooksjad end ühises grupis jooksurajale.

35. korda peetav Tõrva järvejoosu rada viis jooksjad nii Riiska, Vanamõisa kui Tikste järve kaldale. Kui jooksu algus ja lõpuosa joostakse linnatänavail, siis

päris suur osa rajast kulgeb Tõrva terviseraja erinevatel lõikudel, ka finiši eel oli rajal muudatusi ja nii ei joostud üle kaarsilla, vaid tuldi Tõrva uue sümboli Tõrvaahju eest läbi ning trepist üles Raekoja ees asuva finišikaare alla.

Veerpalu järjekordne tiitel

Jooksjaterivi etteotsa asus meie olümpiasangar Andrus Veerpalu, kes lisaks ka teada-tuntud jooksumees. Just kahekordne olümpiavõitja saigi kroonitud kindla edu maaga võitjaks. Andrus Veerpalu (33:54,5) järel finišeerisid Margus Lehtna (35:47,6) ja Margus Koor (36:20,6). Kõige kiiremat aega pisut üle 9 km pikkusel põhijooksu rajal naiste hulgas näitas Johanna Ardel (38:51,7), kes üldarvestuses lõpetas seitsmendana. Jooksu kõige vanemad osalejad olid sünniaastaga 1942 Põlvamaa mehed Ilmar Tagel ja Arno Jaal, kes said kirja vastavalt 49. ning 53. koha.

Kiirem mees ja kiirem naine pälvisid erimeene ja kõikide vanuseklasside kolm paremat jooksumedalid ning meened.

MUUSIKAPÄEVA RATTAD VEEREVAD TÕRVA

Muusikasõpradel tasub kõrvalt ekstra kikkis hoida, sest varsti on saabumas 1. oktoober, mil tähistatakse rahvusvahelist muusikapäeva. Tänavu korraldab Eesti Muusikanõukogu juba 6. korda selle päeva auks laiahaardelist muusikaprogrammi. Kokku on 171 tasuta kontserti nii üle terve Eesti kui ka väljaspool riigipiire.

Repertuaaridesse kuuluvad palad peamiselt džässist, folgist ning klassikast. Kontserdid kisuvad meid välja tavapärasest argielust ning võivad meid kokku tuua nii traditsioonilistesse kui ka pisut ootamatutesse kontserdipai-kadesse. Kuulajaid kostitakse nii traditsioonilises võtmes kontsertidega, kuid kohata võib ka põnevaid tehnilisi lahendusi. Tegu on suurejoonelise hea tahte projektiga, kuhu muusikud ning kontserdiko-had panustavad oma vabast tahtest. Lisaks panevad õla alla ka koostöö-partnerid.

Rahvusvahelise muusikapäeva traditsioon sai alguse juba 1975. aastal, mil tollane Rahvusvahelise Muusikanõukogu president Yehudi Menuhin käis välja idee ühe päeva aastas muusikale pühendada ning selle läbi viia muusika kõikidesse ühiskonnakihtidesse. Eks muusikal ole ühendav ning maagiline jõud ning lugupidamine selle vastu on meil kõigil ühine, selleks ei ole vaja olla rikas või vaene ning ammugi

ei oma nahavärv tähtsust. Selleks, et luua ühtne platvorm, on tarvilik mobiliseerida raadiot, televisiooni, kontserdikohti, muusikuid, mainstream voolu, subkultuure jpm.

Lisaks põhiprogrammile kuuluvad kavas ka kontserdid, kus esinevad EV100 kingituse "Igal lapsel oma pill" raames endale uue instrumendi saanud lapsed ja noored. Sellest tulevalt olete kõik oodatud 1. oktoobril Tõrva Gümnaasiumisse, et alustada uut kuud ja uut nädalat põnevatel nootidel. Kell 12.50 astuvad lavale Tõrva Muusikakooli õpilased ning lasevad oma uutel pillidel kõlada.

Tule elatulevikule kaasa!

Muusikapäeva lõpuakordid kõlavad õhtul Tallinna Lennujaamas, kus toimub pidulik gala, kus Eesti Muusikanõukogu ja Eesti Kultuurkapital tunnustavad kahasse silmapaistvaid ning südikaid muusikategelasi.

Tseremooniat on võimalik jälgida ka otseülekanadena ETV-s. Lisainfo: <http://muusikapaev.ee/>

KUUES

MULGI MÄLUMÄNG

17. oktoober 2018- Karksi kihelkond,
Eesti Maaülikooli Polli Aiandusuuringute Keskus

21. november 2018- Tarvastu kihelkond,
Suislepa rahvamaja

16. jaanuar 2019- Paistu kihelkond,
Holstre magasiat

20. veebruar 2019- Halliste kihelkond,
Kulla leerimaja

20. märts 2019- Helme kihelkond,
Kärstna Vaba Aja Keskus

MULGI VALD
TÕRVA VALD
VILJANDI VALD

Kuni 5-liikmelistel võistkondadel registreerida hiljemalt 12. oktoobriks 2018
adressile: kaire.kannistu@karksi.ee, info <http://www.kultuurikeskus.karksi.ee/>

Lihaveiste jõudluskontrollis oli 2018. aasta alguse seisuga 442 karja 32 596 veisega, sealhulgas 13 415 ammlahma, mis moodustab 45,5% Eesti ammlahmade koguarvust. Eelmise aasta algusega võrreldes on jõudluskontrollis olevate lihaveiste arv suurenenud 2703 veise võrra.

Kõige rohkem on jõudluskontrollis aberdiini-anguse tõugu (7406), seejärel limusiini (pildil, 7166) ja herefordi (5453) tõugu lihaveiseid. Foto: Tõnu Põlluäär (ETKÜ)

VEISEKASVATUS – KAS MEIE KAUBAMÄRK? 1. OSA

Lea Margus

Kui hakata arvet pidama Tõrva vallas tegutsevate veisekasvatajate üle, võib isegi mõnevõrra üllatuda. Nii liha- kui piimaveisekasvatajaid on rohkemgi, kui esmalt paistab, ja ka kariloomade hulk on aukartust äratav ja mitmekesine: enam kui tuhandepealisest karjast paarikümneloomalise hobitaluni. Tõrva Teataja käis külas neist neljal ja vaatamata erinevale loomakasvatussuunale ning eesmärkidele, jäid kõrvu sarnased mured. Üsna samalaadsed olid ka positiivsed emotsioonid: talupidamine on küll suur vastutus ja kohustus, kuid annab ka teatava vabaduse- ja rahulolutunde. Nii septembris kui ka oktoobris tutvustame teile loomakasvatuse võlu- ja valumaailma.

Kuue aastaga tipptasemel aretuskarjaks

„Alguses oli uitmõte. Et mis oleks, kui siin talu ümber oleksid ilusad rohelised karjamaad ja karjamaal jalutaksid loomad,“ meenutab Tiina Tomson. Sealt see algaski. Juhuslikust mõttest on välja kasvanud midagi tõeliselt suurt: koos abikaasa Ivo Tomsoniga, suureks toeks vanemad Mati ja Leili, on Ala-Vilsile rajatud modernsete tootmishoonetega talumajapidamine, mille karjamaadel jalutavad mitte lihtsalt veised, vaid rahvusvaheliselt tunnustatud tõukari.

„Natuke oli igavus ka peal, mõtlesime mingi kõrvaltegevuse peale. Hoonetest oli olemas vaid vana kolhoosilaut, mille isa ostis ammu aega tagasi, kuna see oli just vanemate talukoha kõrval.“ Ala-Vilsi on Tiina vanavanemate põline talukoht, mille isa Mati Tekkel 90. aastal pärijate käest tagasi ostis, koos abikaasa Leiliga sai võssa ja nõgestesse kasvanud talu korrastatud.

Siin alustasidki Tiina ja Ivo Tomson, kel mõlemal puudus sügavam kokkupuude maaeluga (Tiina põhitõugu on raamatupidamine, Ivo juhib ettevõtet, mis tegeleb palkmajade ehitusega), Ala-Vilsi talumaadel loomapidamisega. Alguses kaaluti küll lambakasvatust, kuid see mõte heideti peatselt kõrvale. Jäid lihaveised.

2012 aasta kulus suurelt osalt laudahoone korrastamisele ja rohumaaade rajamisele ning aasta lõpus osteti 17 aberdiini-anguse tõugu lehmvasikat. Järgmisel aastal lisandus karja veel tosin noorloomu. Samal aastal renditi pull ja juba aasta pärast veebruarikuus nägid ilmavalgust esimesed vasikad. Sellest alates enam karja täienduseks vasikaid ei ole oste-

Vilsi ohvritamme laia võra jahe vari meelitab kuumadel pilvitutel suvepäevadel kariloomad põlispuu alla. Tamme tüve kaitseks on selle ümber seatud elektritara. Fotod: Lea Margus

tud, karja on ise taastoodetud. Sisse on ostetud vaid pullid ja nende puhul on pandud erilist rõhku tõuomadustele. Lisaks on kasutatud kunstlikku seemendust, mille osakaalu on plaanis suurendada.

Vilsi Angus on Ala-Vilsi talu kaubamärk, tulnud kasvatatavast aberdiini-anguse tõunimest. Miks just see tõug? „Me ikka valisime ja vaatasime neid tõuge, siis ta ei olnud veel nii populaarne, vaatasime ka liha kvaliteedi poole pealt,“ seletab Tiina. „Ja üks nad ikka head näevad välja ka,“ lisab ta naeratades abikaasa pole vaadates. „Kui vaadata iseloomu, siis nad ei ole kõige rahulikud, veel rahumeelsemad on herefordid. Samas, igasugune lihaveis, kui temaga üldse ei tegele, muutub kartlikuks, metsikuks,“ selgitab Ivo

lisaks. „Kui nendega rohkem tegelda, siis nad ei karda, meie omad on nii, et kui sina, võõras, lähed aia äärde, siis tulevad koguni uudistama.“

Kuidas, mille põhjal toimub valik, millised loomad jätate omale karja, millised lähivad lihaks? „Paremad lehmikud tahame loomulikult omale jätta ja kui oma karja suurus on täis, siis kindlasti tuleb teha valik, kes läheb tõuloomaks, kes lihaks. Valiku teeme peamiselt välimiku ja ema omaduste järgi ja juurdekasv annab ka olulise info,“ jagavad karjakasvataja meelsasti tõuaretustarkust.

Sügisel, kui kari tuleb koju, hakatakse kaaluma, nii selguvadki päevased juurdekasvud, mis siin talus on üsna muljetavaldavad: pullvasikas võtab juurde keskmiselt poolteist kilo päevas, mõnel juhul enamgi. Looma

sünnikaalu kindlaksmääramine on siin talus vahva protsess. „See käib nii, et esialgu võtan vasika sülle ja astun saunakaalu peale. Siis lahutan sellest enda kaalu. On ka teisi meetodeid, kuid nii saab kõige täpsemalt,“ kirjeldab mees. Siinkohal tasub ära märkida, et vasikad ei ole mitte kergete killast, sünnikaal võib ulatuda koguni neljakümne kilogrammi kanti.

On veel „200 päeva kaalumine“, millega saadakse võõrutuskaal. „See näitab ema piimakust. Mis talle juurdekasvu annab, on ju ema piim,“ märgib taluperemees. See kaalumine on juba kaalupuuride abil. „Võõrutamine käib nii, et emad eraldatakse vasikatest, elektrikarjus tõmmatakse vahele. Nad saavad küll üksteist nuusutada ja vastastikku häälitseada, kuid vasikad ei saa enam piima. Noh, kolm päeva on

Loomakasvatusega on siin talus nii, et üks ei tee otsuseid teise heakskiiduta. Pildil Tiina ja Ivo Tomson.

nad üsna häälekad, siis rahunetakse,“ lisab Tiina juurde. Kuna eesmärk on saada lehmalt vasikas aastas, tuleb enne sügist kindlasti võõrutada, et ema saaks taastuda ja koguda energiat enne uue vasika sündimist.

Hetkel on karjas 57 amme ja karja kogusuurus üle saja, lisaks on kaks noort pulli, eelmisel aastal Šotimaalt toodud. Muide, aberdiini-anguse tõug ongi Šoti päritoluga, üle maailma tuntud ja tunnustatud tõug, vastupidavad, vähenõudlikud ning kohanemisvõimelised.

Ala-Vilsi talu on angusekasvatajate klubi liikmed. Kõik Vilsi talu loomad on kantud ka Šoti registrisse ja sinsetele aberdiini-anguse veistele on seal väljastatud tõutunnistus. „Loodame, et see annab ka tõulooma müüjile mingisuguse lisaväärtuse. Registis

Eesti suurimad lihavesekarjad on: Mooste Farmerid OÜ, Põlvamaa – 619 veist; Piilia Põllumajanduse OÜ, Raplamaa – 521 veist; Osaühing Virika Farm, Järvamaa – 507 veist.

Suurim veisetõug on Itaalias aretatud Chianina. Suurimad pullid on kasvanud rohkem kui 1700-kilosteks, turjakõrgusega rohkem kui kaks meetrit.

olek on selge eelis, seal on põlvnemine näha, igal loomal on hinnanguline aretusväärtus, mille annavad näitajad nagu poegimiskergus, sünnimass, 200 päeva kaal ja muud olulised näitajad.“ Ivo sõnul on nende põhjal näha looma eeldatav aretusväärtus. Tiina lisab et tõulooma ostes see lihtsustab valikuid ja näitab ära konkreetse looma eeldused. „Teine kriteerium on, milline see loom välja näeb.“ Üldse on talupidamise naispoole arvates tõuaretus uskumatult põnev: kogu aeg on, mille suunas areneda.

Otse loomulikult on farmis mahe-tootmine. „Minu arvates lihavesikasvatuse peabki mahetootmisega kokku käima,“ leiab Tiina ja Ivo täpsustab, et mahetootmine seab tervele talupidamisele omad nõudmised. „Põhiline, me ei tohi oma rohumaid mineraalväetistega väetada, ei tohi umbrohtu hävitada mürgiga, sööta võime vaid maheteravilja. Tõsi küll, seda saavad vaid vasikad võõrutusperioodil, kaalulanguse vältimiseks. Söödalisanditest kasutame vaid mineraale ja soola.

Kuidas on lood sellesuvised murekoha, söödavarumisega? „Eks ta ole sama, õnneks oli meil eelmise aasta varusid, ja silovarumisega ... vaatame ilma ja seda saab veel lisaks,“ ei leia Ala-Vilsi rahvas, et asi oleks kõige hullem. „Lihaveis on ka veidi vähem kapriisne kui piimaveis. Piimatootmises, kui sööt on kehva kvaliteediga, on see kukkumine märgatavam, lihatootmises ka muidugi, aga mitte nii drastiliselt. Kui müüme tõuloomana, siis looma ei kaaluta, vaadatakse ikka välimikku, siis väike kaalulangus oluliselt ei mõjuta.“ Maad on Ala-Vilsi kasutada 160 hektarit, seda koos rendimaaga. See on karja suurust arvestades paras hulk. „Poolteist hektarit looma kohta oleks hea, kuid sel aastal oli suvine karjamaade olukord karm,“ meenutasid Tomsonid päästvale vihmale eelnenud põuaaega.

Mahetootmine ei kulge aga sugugi ilma komistuskivideta. „Me kasva-

tame mahedat lihaveist ja müüme MTÜle Liivimaa Lihaveis, kes on ka ainuke, kes on propageerinud maheadat rohumaa lihaveist. See lihatükk, mille marketist kätte saad, on midagi muud, tõenäoliselt intensiivselt mingis kinnises farmis kasvanud, siin Eestis pakendatud ... Hästi kurb, et see lipumärk on ära solgitud.“

Päev möödunud nädalal, mil Ala-Vilsi tõufarmi sai külastatud, langes kokku järjekordsete huviliste ringkäiguga, sel korral olid külalisteks grupp Saksamaa angusekasvatajad. Veisekasvatajatele, kellest paljud olid staažikad ja kogunud, avaldas muljet Vilsi talu tootmishoonete kaasaegsus, seda väljendati korduvalt ja kuulati suure huviga kõike, mis ehituspetsialist taluperemees hoonete ehituse ja nende funktsiooni kohta rääkis. Grupiga kaasas olnud Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu veisekasvatuse peaspetsialist Ilmar Kallas, kes palju Euroopa farmides ringi käinud, märkis, et sageli ei ole seal veisekasvatuse tase nii kõrgel ja uusi hooned ei näe nii sageli, kui arvata võiks. „Muidugi, see ehituse kvaliteet on teema omaette, siin on kohe näha, et Ivo on ise ehitusala inimene.“

Ala-Vilsi satub väliskülalisi üsna tihti. Näiteks käis Kallase sõnul mullu maikuu siin Saksamaalt lihavesikasvatatajate delegatsioon, kus oli ka üks anguse kasvataja. „Nad kogesid siin, et Eesti lihavesikasvatuse on heal tasemel, sel aastal juunikuus oli veel Euroopa anguse foorum, kus osalesid kümne riigi esindajad. Ligi 40-liikeline rahvusvaheline angusekasvatatajate seltskond külastas mitmeid Eesti farme, sealhulgas ka Ala-Vilsi. Kallase sõnul võib siinse karja kohta julgelt öelda: tipptasemel aretuskari. Ja veel enam, nad on oma perega toimetades väga hästi hakkama saanud ja hoolivad loomadest, seda on kohe näha. „Sinna on ka muidu hea minna, nad on perena hästi soojad ja külalishahked inimesed.“

Mahe veisekasvatuse võib olla ka lihtsalt elustiil

Helmeniidu OÜ omanik Andrus Lepikov oli soovist tema loomikaema tulla mõnevõrra üllatunudki. „Aga miks mitte?“ Lisab aga sissejuhatuseks kohe, et on rohkem hobitaluniku tüüpi, kes loomapidamist nii väga hirmtõsiselt ei võta.

Veisekasvatuse on tegelikult juristiks õppinud mehe jaoks enda sõnul lihtsalt elamise viis – elustiil. „Üritan elu nautida ja osa sellest ongi maal loomadega mässamine,“ räägib Lepikov. „Muidugi, see ei ole ka mingi eriline rahaauk,“ annab mees mõista, et sageli on neljajalgsete pidamisega seotud mured ja sekeldused suuremadki, kui kõigest sellest tulu tõuseb.

Kõnealusel neljajalgsete paistavad aga iseenese eksistentsiga ülimalt rahul olevat: saab ju kari avaral poollooduslikul karjamaal üsna piiramatult liikuda ning ninaesine paistab vaatamata kehvale suvele päris rikkalik. „Nad on üks jube uudishimulik seltskond, no sina oled ju võõras nende jaoks, üks nad selle võõra olegi ärevamad ja ärsamad,“ hoiatab karjaomanik, kui liigume rahulikult söövate-mäletsevate veiste suunas. Ärevad küll, samas kiiksid ikkagi huvitatult tulijaid: ehk antakse midagi.

Helmeniidu karjas on loomi veidi pealt viiekümne ja tõuna kirjas limusiin. „Neid on siin sees ikka ühte, teist ja kolmandatki, kuid üritan karja järjest puhtamaks saada.“ Peremees tutvustas oma loomi lausa nime- ja nägupidi. „Vaata, siin vaatab meile otsa see tüme poiss seal,“ näitab mustjaspruuni turske looma suunas, tema on juunikuus siia karja parandama saabunud tõupull, Läänemaa päritolu, tema isa omakorda Saksamaalt pärit.“ Selgub, et keskeltläbi saab pull siin karjas olla paar aastat. „Sellises väikeses, ühe pulli karjas nagu mul praegu,“ selgitab karjaomanik, „on ühe pulli jaoks keskmiselt 30 lehmat just paras kogus.“

Valiku kriteeriumite kohta, milline loom läheb lihaks, milline karjatäienduseks, vastas mees, et sellega on natuke naljakas lugu. „Minu esimene valik looma puhul on iseloom: kui ta on rahutu, närviline ringisebija, siis läheb lihaks, siin ei ole küsimustki. Rahulik loomus on minu jaoks esimene selektsiooni alus.“ Lepikov täpsustas, et seda sageli veel vasika pealt ei näe, aga mullikeas näitab juba üsna täpselt välja, milline on tema iseloom.

Ise peab talunik ennast põllumajanduses algajaks. „See aeg, kui mina olen lihavesikasvatusega tegelenud, on poisikeseiga. Kui 20 täis, siis võiks ehk juba tõsisest kogemusest ja tõsi-

End elupõliseks maakaks nimetav Andrus Lepikov on märksa värvikam kuju, kui ta esialgu välja paista laseb. Seda mitmel moel. Näitena võiks nimetada väikese koha mõistes võimsat muusikasündmust Helme Pilgar, mida Tõrva kandi rahvas kindlasti mäletab.

sest karjast rääkida,“ muigab Lepikov.

Aastal 2012 ostsin esimesed kuus mullikat ja pulli ...“ Maale jõudsin tagasi 2005. Tallinna aeg ja sääl elamise isu sai otsa. Toimetasin tasapisi vanemate talu juures, seedisin ja mõtlesin. Ma pikatoimeline poiss, viisaastak kulus pelgalt plaanidele.“

Kust see alustamise julgus hoopis teises valdkonnas? „No kuidas öelda? Eks need lihavesikasvatatajad ise ka ütlenal-jaga pooleks, et see on laiskade meeste bisnis: need ei ole need mehed, kes tahavad hommikul varavalges minna lauta ja päevas mitu korda lüpsmas käia. Nemad on pigem rahulik seltskond, kes vahepeal tahaks puhata ka.“ Ons see siis ikka võimalik, see puhkamine? „Eks sõltub sellest, kuidas majandad. Näiteks mina tegelen nendega üksi ja olen ka suhteliselt rohkem kinni nende pärast. Abikaasa Hele pärusmaaks on lapsed ja muud tegemised.

„Aga vaata, mina olen ju maakas,“ jätkas Lepikov äsjast teemat. „Elupõline. Jah, õppinud olen juurat.“ Pole ju väga kattuvad teemad? „Minult on ennegi küsitud, miks sa tulid maale. Tüütas ära, et lahendad teiste probleeme kogu aeg. Tulin maale, siin tekitan ise probleeme, ise lahendan. Ja kusjuures selle esimese osaga saan juba väga hästi hakkama - ise endale probleeme tekitada,“ naeris kohalikus poliitikaelus üsna värvika ja mis seal salata, ka tülika tegelasena tuntuks saanud Lepikov.

Kerge jalutuskäigu pikkuse rännakuga mööda veiste kujundatud karjamaad sai selgemaks paiga eripära, siin tehtu ja tulevikuplaanid ning hobitaluniku tõekspidamised ning mõtteviis. Nimelt on Helmeniidul kasvamas maheveised ja nende kasvataja on seda meelt, et loomapidamine võiks

käia võimalikult loomulikult moel. Ka karjamaade kujundamisel soovib mees ilmutada pikka meelt, mitte masinatega peale minna, vaid lastes selle töö pigem loomadel ära teha. Nii on ka jäetud ökoloogiline jalajalg võimalikult väike. Ja tõepoolest – veised on suurepäraseid maastikukujundajad olnud.

„Paar aastat tagasi oli siin 4-5 meetrine võsa,“ näitab Lepikov kodulähedasele karjamaanurgale, kus oli tema lapsepõlve mängumaa ja kust algab langus all orus lookleva Helme jõe suunas ja mis nüüd on neljajalgsete poolt üsna siledaks kärbitud. „Arvan, et viie aasta pärast on siin hoopis teine pilt, just niisugune, nagu oli palju aastaid tagasi, kui siin oli heina- ja karjamaa.“

Maad, millest jutt, ei kuulu aga Helmeniidu OÜ-le, on rendimaad. Siiski tehakse kõik kujundamised kooskõlas maaomanikega ja keskkonnaametiga. Maad on ettevõtjal kasutada kokku saja hektari kanti, neist pool on rendimaad.

„Ma ei ole mingi põllumajandustootja,“ rõhutab ennast hobitalunikuks pidav mees veelkord. „Lihtsalt elan nii. Ega lehmad ei ole minu jaoks selles elus primaarsed, ikka pere – lapsed ja naine.“

Mati Tekkelil on hea klapp ka karja kõige kogukamate liikmetega. Pildil olev isend, hiljaaegu karja täiendama toodud angus-aberdiini tõugu pull paistab tõepoolest leplik ja rahumeelne.

TÕRVA KUNSTISTUUDIO SUVEST SÜGISSESSE ...

Carmen Põldsalu

Tõrva Kunstistuudio on algusaastast alates traditsioon lõpetada õppeaasta suvepraktikaga, et saaks maalida ja käsitööd teha õues. Laagrit on läbi aja olnud nii Tõrva ümbruses kui ka kaugemal. Tänavune laager toimus 9.-10. juulil Hellenurme Vesiveskis.

Vana ja põnev maja koos veski- kivide, sõelade, turbiinide, kohiseva vee, leivaküpsetusahju ning sooja ja südamliku veskiemandi Mae Juskega.

Saabudes Hellenurme Vesiveskisse, tutvusime kõigepealt ainult rukkijahust leivataigna sõtkumise, vormimise ja ahju panemisega. Igaüks sai oma leivakese kaunistada endale meelepärase mustri- ja värvidega. Kui leivakesed said ahju, oli aeg minna veskisse tutvumisingile, et oma silmaga näha, kuidas veski jahvatab tangu, mannat, püüli. See oli põnev ja isegi pisut hirmutav, kui turbiin avati ja kogu veski hakkas masinate tööritamis nagi- ja liikuma.

Peale lõunasööki tutvuti ümbrusega ja igaüks leidis endale sobiva vaatekoha, et veski pilti maalida. Väiksemad õpilased alustasid taimetruki töötoaga. Kasutades veski ümber kasvavate taimede lehti ning kõrsi ja trükivärvi, tuli trükkida heledale seljakotile lehepilt. Seda sai täiendada tekstiilmarkeritega.

Igal aastal on suvelaagris ka külalisõpetaja ja sel korral tuli Riina Kõverik viima läbi käsitöö töötuba. Ta tutvustas võrkvöö punumist ja kõik osalejad said selle punumist proovida. Oli väga usinaid lapsi ja täiskasvanud, kes suutsid lühema vöö valmiski punuda.

Õhtul kogunesime lõkke äärde, et grillida vorstikesi ja vahukomme ning mängida mängu.

Järgmisel päeval vaadati üle kõik

Kunstistuudio liikmed nautisid suvepäeva. Fotod: Erakogu

oma tööd ja neid täiendati ning viimistleti. Valminud tööd seati kokku väike näitus veskiäärde. Osa pilte kingiti veskiemandale!

Suur tänu kõigile osalejatele ja veskiemandi Maele!

... ja sügisest suvesse

Päikeseline ja kuum suvi on mööda läinud ja tubased tegevused ees ootamas. Tõrva Kunstistuudio pakub algaval õppeaastal võimalust tegeleda erinevate loometegevustega.

Joonistamise/maalimise ringis saab õppida nii klassikalist joonistamist (kipsmudelid) kui ka nautida loominguvabadust, proovida kätt erinevate tehnikatega ja ka trükkimisega. Augustis ilmunud mulgikeelses lasteajakirjas Täheke on avaldatud 7 kunstistuudio õpilase joonistustööd. Joonistamise/maalimise ring alustab

19. septembril (E) kell 16.00 õpilastega ja 18.00 täiskasvanutega.

Käsitööringis vilditakse, tikitakse, ömmeldakse, tehakse siidimaali ja meisterdatakse erinevatest materjalidest, kootakse kangastelgedel ja vöötelgedel.

Käsitööring alustab 18. septembril (T) kell 16.00 õpilastega ja 25. septembril 18.00 täiskasvanutega.

Keraamikas modelleeritakse savist mitmesuguseid esemeid, mis hiljem glasuuritakse. Keraamikaring alustab 17. septembril (K) kell 16.00 õpilastega ja 18.00 täiskasvanutega.

Kõikidesse ringidesse ootame nii päris algajaid kui ka stuudiotöös juba osalenuid.

Toredate ja loominguliste kohtumisteni Tõrva kultuurimajas III korrusel!

Info:5291627

Kunsti tehti nii õues...

... kui ka tubastes tingimustes.

Imeline Ranna laager

Anne Pai,
juhendaja

Hummuli noored osalesid viiendat aastat järjest kooliteatrite suvekoolis Rannal.

Ranna laager, nii kutsuvad seda superlaagrit läbi aegade kõik selle osalejad, toimus sel suvel juba 23. aastat järjest. Laager on suunatud noorte eneseväljendamis- ja teatralaseks koolituseks, mille hulka kuuluvad nii lavakõne, laulu, tantsu, lavalise liikumise ja näitlejameisterlikkuse tunnid. Las osalejate arvamusel rääkida enda eest. Hummuli noori on laagris teisi käinud, kuid nemad viis on käinud kõik viis aastat.

Hanna Liisa: „Seal on hästi toredad inimesed, saad palju uusi sõpru, saad ka palju oskusi ja teadmisi näitlemise kohta. Ma olen saanud näiteks ka julgust juurde laval esinemas ja palju muud sellist. Isegi telkimisega õpid juurde. Mulle seal laagris lihtsalt meeldib osaleda, kuna see ei ole nagu teised laagrid - see on minu arvates palju erilisem.“

Melissa: „Esimene asi, mis mulle meenub Rannast, on kindlasti see ülitore, vaba ja kokkuhoidev seltskond. Kindlasti annab see mulle juurde rohkem vabadust laval ja pärast sealkäiku on palju lihtsam lavale minna.“

Aliise Helena: „Leian Rannalt alati uusi sõpru. Kuna ma näiteringis ei käi, saan Rannal uusi teadmisi ja näitlemistehnikaid õppida. Lõpuetendus on väga lahe vaadata. Väga tore on veeta aega inimestega, kellele meeldib teha samasuguseid asju nagu endale ehk esinemine, näitlemine ja eneseväljendus.“

Kevin: „See on andnud hulganisti häid tutvusi, mis tulevad väga palju kasuks. On andnud väga head sõbrad kogu eluks. Ja arendanud mind näitlemis- oskustes.“ /Olgu märkusena öeldud, et Kevin oli sel suvel Lottemaal kärbes Jaak/

Andra Liis: „Ranna laager on andnud mulle palju

julgust nii lava ees olles kui ka teistega suheldes. Olen õppinud palju näitlemisest ja oskan ennast emotsioonide ja kehakeele abil väljendada. Ranna laagrisse soovin alati tagasi minna, sest õpin pidevalt midagi uut ja põnevat, Ranna seltskond on kokkuhoidev ja ALATI rõõmus, mis lihtsalt paneb juba järgmist laagrit ootama.“

Anne Pai: „Ise olen käinud Ranna laagris 10 aastat (5 aastat Riidaja ja 5 Hummuli noortega), ütlesin, et seal on vaba kollegiaalne ja sõbralik õhkkond ja suurepärase korraldus MTÜ Tähetund poolt. Lisaks kaunis loodus, Peipsi järv ja tore meeskond koos veel toredama kokatädiga. Tore on teha mõttekaaslastega intensiivselt tööd suurepärase õppejõudude juhendamisel ja puhata üheaegselt.“

Täname erinevaid omavalitsusi eelnevalt ja sel aastal uut omavalitsust noorte loomingulise arendamise toetamise eest.

TÕRVA VALD DETAILPLANEERINGUTE KOOSTAMISE LÕPETAMINE

Ehitusseadustiku ja planeerimiseaduse rakendamise seaduse § 1 lõike 4 kohaselt tuleb enne 30. juunit 2015. a algatatud detailplaneeringud kehtestada või nende koostamine lõpetada kolme aasta jooksul planeerimiseaduse jõustumisest ehk 1. juuliks 2018. a. Omanike soovil on Tõrva Vallavolikogu otsustega lõpetatud järgnevate detailplaneeringute koostamine:

1. Kevade 4 detailplaneering Tõrva linnas – Tõrva Vallavolikogu 21.08.2018. a otsus nr 24;
2. Mahtra maaüksuse detailplaneering Pilpa külas - Tõrva Vallavolikogu 21.08.2018. a otsus nr 25;
3. Marja kinnistu detailplaneering Helme alevikus - Tõrva Vallavolikogu 21.08.2018. a otsus nr 26;
4. Meelepu kinnistu detailplaneering Kähu külas - Tõrva Vallavolikogu 21.08.2018. a otsus nr 27;
5. Raudtee 6 detailplaneering Tõrva linnas - Tõrva Vallavolikogu 21.08.2018. a otsus nr 28;
6. Taagepera haigla maa-ala detailplaneering Taagepera külas - Tõrva Vallavolikogu 21.08.2018. a otsus nr 29;
7. Taagepera lossi maa-ala detailplaneering Taagepera külas - Tõrva Vallavolikogu 21.08.2018. a otsus nr 30;
8. Uusranna ja Väikeranna kinnistute detailplaneering Pilpa külas - Tõrva Vallavolikogu 21.08.2018. a otsus nr 31;
9. Veski 13 detailplaneering Tõrva linnas - Tõrva Vallavolikogu 21.08.2018. a otsus nr 32.

Lisainfo:

keskkonnaspetsialist Madis Mumm, madis.mumm@torva.ee, 766 5318.

LUGEJA KÜSIB... JURIST VASTAB!

Lugeja küsib:

Töötan hotellis osalise tööajaga toa-teenijana ja õpin rakenduskõrgkoolis sotsiaaltöö erialal. Soovin kasutada õppepuhkust ja esitasin tööandjale avalduse. Ülemus aga keeldub õppepuhkuse andmisest. Kas tööandja võib keelduda õppepuhkuse andmisest põhjusel, et ma ei tööta õpitaval erialal ning töötan osalise tööajaga?

**Vastab
Ülle Kool,**

Tööinspektsiooni nõustamisjurist:

Täiskasvanute koolituse seaduse (edaspidi TäKS) kohaselt antakse töötajale tasemeõppes õppepuhkust kuni 30 kalendripäeva kalendriaasta

jooksul, millest 20 kalendripäeva eest maksab tööandja töötajale keskmist kalendripäevapõhist õppepuhkusetasu. TäKS ei erista erinevaid tasemeõppeid. See tähendab, et ükskõik millisel töökohal töötaja ettevõttes töötab, siis tasemeõppes (keskharidus, keskeri, bakalaureus vms) õppides peab tööandja töötajale õppepuhkust andma ja selle eest ka tasu maksma.

TäKS ei kehtesta, milliste õppe-tegevuste jaoks võib õppepuhkust kasutada. Õppepuhkuse kasutamine on töötaja otsustada ning õppepuhkust võib kasutada näiteks loengutel osalemiseks, eksamite/arvestuste sooritamiseks, iseseisvaks tööks raamatukogus, kodus jne. Õppepuhkus

ei pea olema võetud ainult sessioonide ajal. Teisisõnu on õppepuhkuse eesmärk anda töötajale vaba aega õppimiseks.

TäKS ei näe samuti ette õppepuhkuse andmisel erandeid täis- ja osalise tööaja alusel töötavatele töötajatele.

Seadus ei kohusta töötajat õppepuhkust võtma ühe osana. Õppepuhkuse kasutamise jätab täiskasvanute koolituse seadus töötaja otsustada. Seega võib töötaja võtta õppepuhkust vajadusel tööpäevades, näiteks esmaspäevast kolmapäevani.

Õppepuhkusele jäämisest teatab töötaja kirjalikult vähemalt 14 kalendripäeva ette.

Joogahuvilised!

Alates 5. septembrist 2018 alustas taas tegutsemist Hummuli rahvamaja saalis

täiskasvanute joogatreeningu grupp Maimu Ode juhendamisel. Treeningud toimuvad igal kolmapäeval kell 18.00 – 19.30

Kaasa võtta võimlemismatt.

Oodatud on kõik huvilised: algajad, edasijõudnud, mehed, naised. Täpsem info telefonil 53484890

**ECHO TEEB
LEHTEDELE
TUULE ALLA!**

ES-250ES + kogumiskott

329€

279 €

PB-265ESLT

379€

319 €

PB-2520

249€

209 €

PB-770

669€

609 €

Lisaks palju häid sügispakkumisi Echo lehepuhuritele, saagidele ja trimmeritele

Kivimet OÜ
Kevade 8, Tõrva

aiatehnika
ekspertid.ee

VÄRVE PAKKUV NOORTETEATER HINGEVÄRVID

Romet Piller

Samamoodi nagu sügis oma imeliste värvidega suve üle võtab, hakkavad erinevad huviringid suvepuhkusele tulemaid noori endale värbama. Imelisi värve pakub aga üks huviring-Tõrva noorteteater Hingevärvid. Oktoobris algav hooaeg pole eriline mitte vaid seetõttu, et tegemist on meie kümnenda hooajaga, vaid ka seetõttu, et esmakordselt hakkab tegutsema huviring neljas vanuseastmes.

Hingevärvid on oma alguse saanud tahtest öelda oma arvamus maailmas toimuva osas. Seeläbi ongi kõik lavastused ühel või teisel moel meie ühiskonnast ja elust inspireeritud. Nagu meile endale meeldib öelda, siis peegeldame värve, mida elu pakub. Hingevärvid ongi oma nime saanud sellest, et meie ümber on ääretult palju värve, seda nii otseselt kui ka kaudselt. Meie ülesanne on need vär-

vid üles leida ja need laval ette kanda. Loomulikult pole ühiskonna probleemid meie lavastuste ainus sisu, kuid proovime leida selle, mis inimesi kõnetaks.

Üheksa tegutsemisaasta jooksul oleme lavale toonud tosin lavastust, millega oleme osalenud erinevatel konkurssidel ja rahvast rõõmustanud. Mitmeid kordi oleme erine-

vates vanuseastmetes esindanud maakonda vabariiklikul konkursil. Vabariiklikelt kooliteatrite festivalidelt on koju tulnud ka laureaadiitliga, seda nii põhikooli kui gümnaasiumi vanuseastmes. Lisaks on meie näitlejad pälvinud arvukalt eripreemiaid. Suur rõõm on sellestki, et Hingevärvide kaks vilistlast on oma õpinguid jätkamas teatrikoolis- Valdek Ott õpib Viljandi Kultuuriakadeemias ja Hardo Adamson lavakas.

Meie tosina lavastuse sekka kuulub nii tõsiseid draamasid kui ka lastelavastusi. Kuus aastat oli juhendajaks Külli Alumäe, misjärel oli aasta aega pausi, enne kui jätkasime. Külli juhendamisel sündis ka üks erilisemaid lavastusi „Harjutusi iseseisvaks eluks”- eriline seetõttu, et tegemist on improlavastusega.

Improvisatsioon on üks valdkond,

millega tegeleme vanusteüleselt kõik koos. Impro ise tähendab seda, et kõik, mis laval sünnib, mõeldakse välja kohapeal, enne võib olla paigas kondikava, kuid põhilise tegutsemise ja teksti mõtlejad näitlejad kohapeal välja. Sisendit küsitakse publikult ja publik kaasatakse ka tegevusse.

Liikudes nüüd algusesse, siis sai mainitud, et sel hooajal tegutseme neljas vanuseastmes. Need on algklassid(1.-4. klass), põhikool(5.-8. klass), gümnaasium(9.-12. klass) ja noored(18+). Kolmandat aastat on juhendajaks Romet Piller ja põhikooli gruppi asub juhendama meie vilistlane Teve Rajamets. Proovid toimuvad esmaspäeviti algklassidele ja gümnaasiumile ja reedeti põhikoolile, noorte proov toimub kokkulepeline ajal. Esimesed kohtumised on 1. oktoobril ja 5. oktoobril, kõik on oodatud!

TÕRVA RAADIO - ÜHENDADES PÕLVKONDI!

Sirli Pippar

Suvi oli edukas ning möödus Tõrva Raadio toimekale meeskonnale tõsiselt. 19 päeva kestnud raadioperioodi mahtus hulgaliselt külalisi ning sisulise programmiga täideti koguni 300,5 tundi eetrit (millises palavuses!)!

Raadioperioodi sisse mahtus ka mitmeid eripäevi. Nende hulgas 4. august, mil raadiotehnika anti neile, kes pole raadios varem päris oma saateid teinud. Nii oli võimalik nautida ettevalmistatud saateid, mille töid kuulajateni Ülle Juht ja Anu Reiljan, Sirle Jõgi ning Maila Rajamets, Alor Kasepõld ning Merlis Malm, Arnold Looga, Gunnar Laak, Rasmus Susi ja Morris Tann. See projekt oli Tõrva Raadio jaoks taaskord midagi uut ja põnevat ning tõestas, et väljaspool raadio mees-

konda on hulgaliselt potentsiaalseid saatejuhte oma eetritundi ootamas. Suur- suur tänu kõigile, kes sel eripäeval meie programmi panustasid! Tõrva Raadio hüüdlause “Ühendades põlvkondi!” võtab igal raadioperioodil isemoodi näo - küll on see veidi Miniraadio poole kaldus, küll Väarikateklubi poole, sellepärast on eriti hea meel, et just sel perioodil oli kaetud ka kuldne kesktee. Ja loomulikult on meil helesinine unistus, et kõik vanusegrupid saavad Tõrva Raadio eetris kaetud!

Aasta 2014 suvest oleme järjepidevalt raadiot teinud nii suvel kui talvel. Juba ees ootaval talvel saab hoo sisse talveraadio ning sedapuhku on tegemist Tõrva Raadio 10. hooajaga. Selle ilusa numbriga tähis-

tamisel tahame samuti ühendada põlvkondi nii siinpool kui sealpool raadiostuudiot. Huvitavad mõtted selle täideviimiseks on igati oodatud. 10. hooaeg saab olema suur pidupäev ja tänukummardus kõikidele meie kuulajatele, kaasaelajatele ja toetajatele. Tõeliselt suur ja võimas tunne on see, et Tõrva vallas tegutseb oma raadio, mis kaks korda aastas saab kõiki vallaelanikke rõõmustada oma moodi programmi ja meluga. Aitäh, et püsite lainel!

Juba õige pea selgub talveraadio periood ning sagedus. Seniks aga külastage meie kodulehte ja kuulake suviseid saateid järele aadressil: raadio.torvanoored.ee/jareлкуulamine. Jällekuulmiseni!

OSTAME VERNASTATUD VÕSA JA RAIEJÄÄTMEID ÜLE LÕUNA-EESTI.

LISAKS OLEME HUVITATUD SAETÖÖSTUSE JÄÄKIDEST (PINNAD, SAEPURU, HÖÖVLILAAS, PUUKOOR, KLOTSID).

KONTAKT: TRANSPORT@REINSALUAUTO.EE, 5128315

VALGA LINNAS JA HELME KALMISTUL

HAUAPLATSIDE HOOLDUS

HINNAD ALATES 29 EUR

WWW.KALMEHOOLDUS.COM
TEL NR +372 5617 1112
INFO@KALMEHOOLDUS.COM

Palun hoiada oma elukohaandmed täpsed!

Kui Teie elukoht rahvastikuregistris ei ole täpne (puudu on küla või tänav, maja- või korterinumbrid), kuna olete kolunud ja eelmise kodu omanik on taotlenud Teie aadressi muutmist, jäävad 2019. aastast registris Teie elukohaandmed tühjaks. Nii võite ilma jääda avalikest teenustest.

Oma andmeid saate kontrollida ja täpsed andmed esitada riigiportaalis eesti.ee või elukohajärgses omavalitsuses.

TÕRVA MUUSIKAKOOLI KLAVERI KÕLA VÕLUB KÕIKI MUUSIKAHUVILISI

Vello Jaska

Tõrva Muusikakoolil läks õnneks osta endale uus tiibklaver. See väga väärtuslik ost sai teoks tänu projektile ILOP (Igal lapsel oma pill). Tegemist on ühiskingitusega Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks, mille eesmärk on koostöös riigi, erasektori ja muusikasõpradega uuendada lastele ja noortele muusikaõpet pakuvate koolide ja asutuste pilliparki.

Projekt on kantud unistusest, et igal Eestimaa lapsel oleks võimalus õppida pillimängu ja tunda rõõmu musitseerimisest.

Pillide ostu toetatakse EV 100 eelarvest. Ettevõtmist finantseerib Eesti Vabariigi Valitsus ning lisaraha loodetakse kaasata erasektori abil.

Vajalikud pillid projektiga

Ühiskingituse eestvedajad on Eesti Muusikakoolide Liit, Eesti Puhkpillimuusika Ühing, Eesti Pärimusmuusika Keskus, Eesti Rütmimuusika Hariduse Liit, Eesti Sümfooniaorkestrite Liit ja Eesti Vabariik 100 korraldustoimikond.

„Klaverite soetamise rahastuse ettevalmistuseks viis Eesti Muusikakoolide Liit 2016. aasta sügisel läbi muusikakoolides klaverite vajaduse kaardistamise. Tõrva Muusikakool

vastas, et plaanib klaverit osta 2018. aasta taotlusvoorus,“ selgitas Tõrva Muusikakooli direktor Thea Leitmaa.

Tema sõnul on varasematel aastatel soetatud Tõrva Muusikakoolile projekti ILOP toetuse abil palju erinevaid pille:

- 2015: Yamaha Baritone Saxophone ja tšello Franz Sandner,
- 2016: kontrabass A.Zeller, akustiline kitarr F.Camps ja klarnet Buffet Crampon,
- 2017: viiul Franz Sandner, tenorromboon Yamaha ja Eesti löötpill,
- 2018 kabinet-tiibklaver Estonia 190.

Direktor Leitmaa lisas, et Tõrva Muusikakool soovib pakkuda õpilastele professionaalsel tasemel õpet. Kusjuures klaver on muusikakoolis kõige populaarsem pill. Seda pilli õpib koolis üle 40 õpilase. Probleem on aga selles, et olemasolevad klaverid on väga vanad ja nende töökorras hoidmine liialt kulukas.

Kõik kolm pilli on vananenud, langenud on kõla kvaliteet. Oli tekkinud tungiv vajadus uue pilli järele.

Uue klaveri ostuga paranevad õpilaste õppimis- ja esinemistingimused. Muusika on esitluskunst ning ainekavajärgselt on esinemised

kohustuslikud kõigile õpilasele.

„Projekti ILOP 2018. aasta taotlusvoorst taotlesime toetust tiibklaveri ostuks. Projektitoetuse piirsumma oli 10 000 eurot. Rõõmustasime, kui saime teate, et meie taotlus sai täisrahastuse. Tõrva vald oli eraldanud 2018. aasta eelarvesse muusikakoolile omaosaluseks 6000 eurot. Uue klaveri hind oli 28 560 eurot. Alustasime kohe lisaraha otsimist ja leidmist. Riiklikust huvihariduse toetusfondist eraldas Tõrva vallavalikogu muusikakoolile klaveri ostuks 10 000 eurot. Tänu Tõrva Muusikakooli vilistlaste, lastevanemate ja kogu valla tulihingeliste muusikahuviliste toetusele õnnestus kokku saada klaveri ostuks ja transpordiks puudu olev summa,“ ütles direktor Leitmaa, rõõmusäde silmis ja jätkas:

„Kokkuleppel Estonia klaverivabrikuga saime loa minna oma klaverit välja valima. Meie jaoks pandi valmis kaks uut pilli, et saaksime neid proovida ja meelepärasema leida. Nii tähtsa valiku tegemiseks palusin appi Eesti Muusika ja Teatriakadeemia professori Lembit Orgse. Professionaalse pianistina on ta pädev klaveri kõlalisi omadusi hindama“. Samas olid ka Klaverivabriku Estonia oma-

KLAVERI OSTU TOETAJAD:

MTÜ LC Tõrva Mari, Lions Klubi Tõrva, EELK Helme Maarja Kogudus, K&M Projektbüroo OÜ, Tõrva Meesansambel, Sõbralt Sõbrale poe kliendid, Andrus Sock, Agu Eensaar, Sirli Pippar, Kirsika Teekel, Arvo Kolk, Olav Napritson, Hele Lukki-Lukin, Andrus Abel, Piret Reidla, Kristi Maisla, Anna-Maria Orgse, Anneli Pähklamäe, Oliver Kõvask, Reet Kõvask, Karl Arkadi Kõvask, Andres Saarep, Marge Udras, Alor Kasepõld, Urmas Põldma, Lea Kärson, Pille Tiirak, Erika Buda, Monika Horn, Elen Tekkel, Karina Koogas, Evely Jakobson, Bret Baussova, Mallika Veeperv, Eve Toompalu, Ulvi Karu, Tarmo Tamm, Kaari Kiitsak-Prikk, Aira Heletuli, Kersti Aas, Ruth Leitmaa, Viive Andersoo, Anton Kogan, Ene Veski, Vello Jaska, Andres Kullo, Aive Adamka, Ain Juurikas, Reet Koppel, Kairi Koppel, Kadri Koppel, Kristi Koppel, Kersti Vunder, Külli Starke, Triin Jaansalu, Imbi Umbleja, Riina Kõverik, Ulvi Riitsalu, Linda Talts.

nikud rõõmsad, et Tõrva Muusikakool hindab just Eesti oma klaveritoodangut ja uus pill jääb Eesti noori muusikuid rõõmustama.

Suur hulk toetajaid

Nii jõudiski kätte kokkulepitud päev, mil Tõrva muusikud ja kogu üldsus ootas hetke, kunas uhiuus klaver koju jõuab. Ja jõudiski. Ja nüüd ootab see iludus neid miljoneid õrnu puudutusi, mis tema keeltelt imelisi viise välja võluma hakkavad.

„Täname Tõrva vallavalitsust ja kõiki muusikasõpru, kelle abiga saime kokku klaveri ostuks vajaliku summa. Tänu tublidele annetajatele jätkub raha ka uue klaveritooli ostmiseks. Noored muusikud on õnnelikud ja ootavad juba kannatamatult võimalust uuel klaveril mängida,“ ei varjanud Tõrva Muusikakooli direktor Thea Leitmaa oma rõõmu.

Uue „Estonia“ klaveri esitluskontsert toimub Tõrva Muusikakoolis 21. septembril algusega kell 17.

21. septembril kell 12-15
Ökopesa kaupluses
Elva, Puiestee 1a, Olerexi tankla vastas

ECHO
KLIENDIPÄEV

Kliendipäeval kõik ECHO lehepuhurid,
trimmerid, hekilõikurid,
mootorsaed

-20%

Pakume kõikidele masinatele
hooldust. Too oma tehnika
meile ja anname sügiseks
masinale särtsu juurde!

ÖKOPESA

www.saag24.ee

SAAG

24

TÕRVA KAMMERNAISSKOOR - 10. HOOAJA LÄVEL

Maie Kala
45 aastat dirigendina

Enne kui alustame uut, seekord taas juubelite hooaega, põikame hetkeks tagasi 9. laulu-aastasse.

Dirigendina on äärmiselt positiivne tõdeda kogu aasta planeeritu head kordaminekut. Toimekust ja tõsi-seid harjutamisi jagus küllaga väga mahuka repertuaari omandamiseks.

Iga esinemine, kontsert, osavõtt oli omanäoliselt kõitev ja vaimustavalt meeleoluline. Algas see jõululaupäeva jumalateenistusel esinemisega ja lõppes EV100 raames toimuva suure ühislaulmise ehk 7. isamaalise laulupeoga Vaba Rahva Laul Paide Vallimäel 19. augustil. V MULGI PIDU Abjas, 5. võrukeelne vabariiklik Uma Pido Võrus olid omanäoliselt paikondlikud. Eriti haaras Võrus toimunud peo ülesehitus, laulupagas ja humoorikus. Eestimaa juubelihpidustused, kandununa oma Tõrva valda ja nendel vastutusrikas esinemine, seegi

polnud vähemtähtis. Kõige pingelisem, suurt tahet ja väga head laulmist nõudev oli koori jaoks esmakordne esinemine 7. vabariiklikul nais- ja neidudekooride võistulaulmisel Tallinna Ülikooli aulas 10. märtsil. Osalesime C-kategoorias. Valitud kava, sealhulgas ka kohustuslik laul ja 12-minutit musitseerimist, pidi andma žüriile hindava nägemuse meie koorist, musikaalsusest, tase-mest. Tulemus – 2. koht 11 võistleva koori hulgas. See oli midagi nii võimsalt üllast ja üllatavat, samas tohutult tiivustust ja hoogsat energiat andev kõige edasiseks.

Ja juba terendabki ees koori juubelihooaeg oma uute plaanidega, suurte laulmistega.

Aastal 2019 täitub 150 aastat esimesest laulupeost Tartus (1869).

22. juunil antakse Tartu laulväljakul neljatunnine kontsert, tähistamaks seda suursündmust. XXVII laulu- ja XX tantsupidu "Minu arm" on jätkuna eelnevale Tallinnas 5.-7. juuli 2019. Laulupeotuli süüdatakse

1. juunil Tartus ERM-i pargis. Laulupeotule teekond läbi Eesti

erinevate maakondade kestab 33 päeva. Ka Tule Tulemise traditsioon saab juubelihõnguliseks - 50 aastat. Esimest korda toimus üle-eestiline Tule Tulemine 1969. aastal seoses laulupeo sajanda juubeliga.

Kui kõik hästi läheb, ehk saame ka osaleda mai lõpus I ülemaailmsel

naiskooride festivalil Saksamaal Leipzgis.

Kõige suurem heameel on alati kodukandi toetavast hoiakust, heast sõnast, märkamisest ja hoolimisest.

Häid kohtumisi, armas muusikahuviline! Koori sees ja kontsertidel!

KAMMERNAISSKOORI LAULJAD LÄINUD HOOAJAST:

LIIA SLOOG: „Laulmine Vaba Rahva Laulul. Proovis tugevad vihmasajud, ilusad laulud koos erinevate solistidega. Peo ajal ilus ilm ja ühtekuuluvustunne, kolme isamaalise laulu laulmine telesilla vahendusel - kõik see oli väga ilus. Uma Pido Võrus - meeldiv korraldus, hea repertuaar, vahvad dirigendid- kõik see jättis pikaks ajaks hea tunde. Kõige ülevamad hetked jäävad mällu võistulaulmise tulemuste väljakuulutamisest- esialgu uskumatu, samas pisarateni liigutavalt ülevoolav rõõm.“

Oma heameelt avaldasin tuntud naiskooride dirigendile Vaike Uibopuule, mille peale tema avaldas oma hinnangu: „Teie kooril on väga hea kõla, dirigent näeb teie häälekooliga vaeva ja ta on õigel teel“. Üleskutses: „Tulge laulma Tõrva Kammer naiskoori! Te ei kahetsete!“

ANNE TAMM: „Koorilaul on minu suur armastus, laulnud koorides üle 60 aasta. Esimest korda käisin laulupeol 1955. aastal. Tõrva Kammer naiskoor on tore ja töökas kollektiiv. Dirigent Maie Kala on väga nõudlik ja see just mulle meeldib. Kui laul hästi kokku kõlab, on südames suur rõõm ja rahulolu. Esinemine Paides Vaba Rahva Laulul oli võrratu. Ootan juba järgmist, 2019.a laulupeo.“

MERLE VATTER: „Tõrva Kammer naiskoori möödunud hooaeg oli väga sisutihe, täis meeldivaid üllatusi ning kogemusi. Aasta alguses esitati koor Mari Kulli nimelise kultuuripremia nominendiks. Laureaadiks saanud maestro Voldemar Kuslap on meie koorile jaganud tunnustust läbi mitmete koosinimeste. Vabariigi aastapäevaesinemistel külmal veebruaripäeval Tõrvas sai meie esinemiskostüüm täiendust

oma uute pontšode näol. Meie kõige suurem aastasaavutus oli võistulaulmisel 2. koht C-kategoorias. Üllatav ja üllas hetk. Kahju, et meil ei olnud võimalust kuulata teiste oma kategooria kooride esinemisi ja näha nende laulutaset. Žüriilt, koosseisus dirigent ja muusikapedagoogika ekspert professor Mära Marnauza Lätist, laulja Uku Joller ning koorijuhht Pärt Uusberg Eestist, saime positiivset tagasisidet, eriti kava valiku osas. Tööd me ei karda ja oleme alati valmis pingutama seatud eesmärkide saavutamiseks. Seda oli näha Mulgi peol, kus hoolimata palavast ilmast, tundsime rõõmu laulust ja kogu etendusest endast. Uma Pido oli nii mõnigi varasemalt lauldud laul saanud uue, keerulisema seade, aga see meid ei heidutanud. Kooslaulmine loob ülima rõõmu ning vägeva ühistunde.“

LEILI KUUM: „Tore, kui proov algab rõõmsas meeleolus. Meeldis see, et repertuaar oli parajalt suur. Jõudsime ilusti selgeks. Meelde jäävaimaks esinemiseks oli koorikonkursil osalemine ja selle tulemus. Meie töö sai väärt „palga“. Meeldib see, kui saame kooriga käia esinemas väljaspool Tõrva. Tähtsalt kokkuliitvaks pean ka kooriliikmete omavahelisi olenguid.“

RIINA VIRKS: „Minu jaoks oli ja jääb hooaja kõige olulisemaks sündmuseks võistulaulmine ja seal saavutatud 2. koht C-kategooria nais-

Tõrva Kammer naiskoor esinemas EV 100 juubeliüritusel. Foto: Ülav Neumann

kooride hulgas. Olen laulnud kooliajast alates mitmes erinevas kooris. On olnud palju ülevaid tundeid tekitanud esinemisi, ühislaulmisi, kuid hea koht võistulaulmisel tekitas erilise emotsiooni ja oli minu ning julgen öelda, et ka koori dirigendi ning kogu koori jaoks väga oluline ja motiveeriv. Olla märkimist väärival tasemel žürii hinnangutes-oli meilegi enestele suureks üllatuseks. Oleme ju väikese linna väikese koosseisuga koor.

...omalaadne ja mitmekordne võrukeste ettevõtmine Uma Pido on kindlasti rohkem märkimist ja märkamist väärt. Üle Eestimaa kogunevad koorid, et laulda ainult võru keeles. Võrukeste endi poolt loodud laulud, seaded. Nende endi dirigentide poolt juhutatuna kaasaahaaravalt ja heatujuliselt. See on ettevõtmine, mis on tunnustust väärt oluline sündmus. Võrukesed oskavad ka teisi endaga koos hingama, laulma ja kuulama panna.“

KADI-TRIIN TERVE: „Minule jäid enim meelde võistulaulmine, Uma Pido ja Vaba Rahva Laul.

Olles siiani enamjaolt solistina võistelnud, tunnetasin esmakordselt, et koorilauljana kooris esinemine on ehk vastutusrikkamgi. On see ju meeskonnatöö ja loota ei saa vaid iseendale. Kava valik oli väga hea. 2. koha saavutus andis üleva ning võimsa tunde. Uma Pido meeldis hea ülesehitus. Vaba Rahva Laulul sain lihtsalt palju häid emotsioone.“

MELISSA MAISLA (On sellest sügisest Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli klassikalise laulu eriala õpilane): „Kooris laulmine on olnud minu hääle arengus väga tähtsal kohal, arendades oma harmooniataju ja õppides oma häält sulandama kooriansambliisse. Koori minnes oli alati hea tunne, teades, et mind ootab ees hea seltskond ja tegelemine oma armastatuima hobiga-laulmisega.“

„Pesamunana“ oli tore kasvada paremaks koorilauljaks nii suurepärase naistega. Kammer naiskooris laulmine läbi kolme aasta on andnud palju koorikogemust ja võimsaid emotsioone.“

KOGUDUS KÄIS VÄJASÕIDUL

Arvo Lasting

Südasuviselt säraval laupäeval kogusid Helme ja Taagepera kogudus kokku rännuhvilised, et minna teele ja suunduda põhja poole. Mõistagi olid meil oma plaanid ja oma siht, kuid pidime olema avatud kõikidele elamustele, mida rännak tõi.

Kes meist pole sõitnud mööda Anna kirikust Tallinn-Tartu maanteele? Kui paljud meist on Anna kirikut külastanud? Vastavalt kokkuleppele oli kirik meile avatud ning õpetaja Tiit Lastik ja juhatuses esimees Peep Heinaste tutvustasid 1776.-1780.a. ehitatud pühakoda, mida viimasel ajal on mitmeti renoveeritud. Altarimaalil päästab Jeesus vee peal kõndivat Peetrust (nagu Mõisaküla altarimaalilgi), veendes meid kõiki uskuma Jeesusesse. Anna oli neitsi Maarja ema ja temanimeline kogudus on väike, aga noor.

Anna kirikuga lõpeb Järva- ja Harjumaal on talle kohe naabriks Kose kihelkond. Siin sai meid esmalt vastu võtta koguduse liige Tiit Palgi, tutvustades meile u 1231.a ehitatud kirikut. Kiriku ajaloo saime tutvuda ka suurelt ekraanilt arvutislaidide abil. Kose kogudusel on suur pastoraat, kus meil oli hea omale kohvipaus teha. Ühtlasi võtsime vastu soojad tervitused Kose vallavanemalt Merle Pussakult, kelle oleme ju siit Tõrvast teele saatnud.

Kose koguduse õpetaja Kersti Kase leidsime Viskla kiikla avamiselt. Suurel ja avaral kiigeplatsil võisime vaadata ja proovida vist üle kümne sordi kiikesid. Avamispidu oli juba möödumas ning õpetaja sai õnnistustalituselt tulla meiega kaasa Pikva kabelit tutvustama. 19. sajandist päri-

TEATED

- Õp Arvo Lasting puhkusel 17. sept – 14. okt.
- 23. sept kl 14 jumalateenistus Helme kirikus, õpetaja Lea Kärson.
- 30. sept kl 14 jumalateenistus Helme kirikus, õpetaja Margus Suvi.
- 7. okt kl 11 jumalateenistus Taagepera kirikus, õpetaja Villu Jürjo.
- 7. okt kl 14 jumalateenistus Helme kirikus, õpetaja Villu Jürjo.
- 14. okt kl 14 jumalateenistus Helme kirikus, õpetaja Helmut Mõtsnik.

- 21. okt kl 11 Helme kirikus
- 21. okt kl 14 Riidaja kirik-kabelis, piirkonna lahkunute mälestamine, armulaud.

Tõrva Misjonimajas

- Jumalateenistused pühapäeviti kl 11. Pühapäevakool kaks korda kuus.
- 14. okt kl 11 Valdo Maamägi pühitsemine õpetajaks.

nev kabel on Pikva mõisakompleksi omaniku Mika Orava eestvedamisel toodud pealinnast maale jumalateenistuste korraldamiseks.

Viimaks jõudis Raasikule Harju-Jaani kirikusse. Õpetaja Jaan

Nuga tutvustas koguduse elu. Ehkki kogudusel on pikk ajalugu, on praegune avar kirik ehitatud üle 150 aasta tagasi ning pühitsetud Ristija Johannesele. Kogudus korraldab aga kogunemisi ka mujal kihelkonnas,

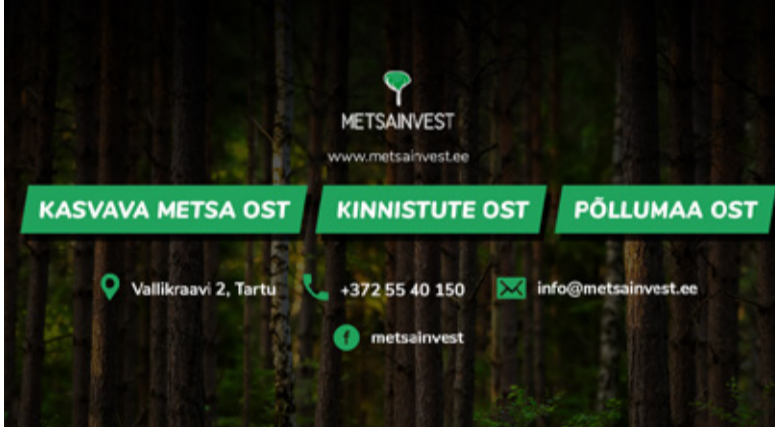
näiteks Kehras. Oleme tänavu Harju-Jaani kogudusega eestpalvepaaris ja peame teineteist meele jumalateenistustel ning palvustel. On heameel, et oleme oma silmagagi näinud meie tänavusi partnereid.

OÜ ESTEST PR
ostab metsa- ja põllumaad.
Tel 50 45 215, 51 45 215,
info@est-land.ee

Ostame metsakinnistuid ja raieõigust.
Tel 507 2544
info@erametsa.ee
www.erametsa.ee

Tõrva - Helme
KÜTTE-KONTOR OÜ

PUURKAEVUMEISTRID
Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septikute ja süvaveepumpade paigaldus.
Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumeistrid.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

PUURKAEVUDE JA MAASOOJUS PUURAUKUDE PUURIMINE, PROJEKTEERIMINE NING HOOLDUS.
VEE- JA KANALISATSIOONITORUSTIKU RAJAMINE, REOVEEMAHUTITE, SEPTIKUTE, BIOPUHASTITE, SÜVAVEEPUMPADE JA VEEFILTRITE PAIGALDUS, HOOLDUS, MÜÜK.
+ 372 55 694 310 info@puurvesi.ee
www.puurvesi.ee

THKK müüb

Lõhutud lepa küttepuid, pikkustes 25 kuni 60 cm. Hind 34 kuni 36€.

Tasuta transport Tõrva linn (kuni 5 km linna ümbruses)

Tel: 56 51820

KHR FOREST
OSTAME KUUSEPALKI METSAÄÄRSE HINNAGA KUNI 69 EURO/TM.
OSTAME ÕIGLASE HINNAGA RAIEÕIGUST JA METSAMAAD ÜLE EESTI.
5558 6086 INFO@METSAFIRMA.EE
WWW.METSAFIRMA.EE

Soodapritsitööd **Värvimistööd**
Liivapritsitööd **Tööstushoonete renoveerimine**
+372 5837 5516 **www.proprits.ee**

KARL MARTIN VOLVER OSALES MM-RALLIL

Tänavusel Saksamaa autoralli maailmameistrivõistluse etapil olid stardis lisaks Ott Tänakule ja Martin Järveojale veel ka Tõrva mees Karl Martin Volver ja Marten Madissoo, kes sõitsid rallit rahvuslikus ADAC Opel Rallye Cup arvestuses ja sõiduvahendiks Opel Adam Cup versioon.

Kaasa tehti samad katsed, mis olid ka WRC arvestuses. Sõitmata jäi ainult 16. kiiruskatse, kuna seda sõitsid WRC masinad kaks korda järjest ja teistel võistlejatel oleks ootamine liiga pikaks veninud.

Meie meestele algas ralli 14.–15. augustil, milles sai tutvuda kõikide katsetega kaks korda ning selle käigu kirja panna kiiruslegend.

Pärast kirjutamist olid Volver ja Madissoo eelil eesisesa ralli osas. Volver tunnistas, et veiniistanduse katsed olid väga tehnilised ja oma jagu kitsad. Lisaks on ju Saksamaa rallil kavas kurikuulus Panzerplatte kiiruskatse, mille pikkus peaaegu 38,5 km.

Algus sujus hästi

Võistlus sai alguse neljapäeval, 16. augusti õhtul sõidetava linnakatsega, millel oli pikkust vaid kaks kilomeetrit, aga see-eest kurve rohkem kui mõnel Harju ralli pikemal kiiruskatsel. Volver ja Madissoo said seal kirja oma arvestuse neljanda aja ning kõik sujus plaanipäraselt.

Tõsine võistlus algas aga reede hommikul, kus kavas oli kuus kiiruskatset, mille hulgas mainitud veiniistanduse katsed. Meestel sujus sõit hästi ning teisel kiiruskatsel saadi kirja teine aeg. Kahjuks hakkas enne kolmandat kiiruskatset vihma sadama ja vihmarehvid olid kaasas vaid ühel võistlejal. Selleks oli sarja üldarvestuses Volveri lähikondriks olev Gregor Munster, kes ka selle kiiruskatse võitis.

Volveril õnnestus aga kaotada Munsterile ainult 20 sekundit ja kõik oli veel võimalik. Neljanda kiiruskatse Volver/Madissoo võitsid ja olid täis lootust, et teisel läbimisel on võimalik kaotatud aeg tasa teha ning võidelda esikoha peale.

Arvestades ajakaotust ja tehnilisi probleeme, oli saadud koht igati hea.

Peale hooldust ei olnud enam vihmapiilvedest jälgegi ning tingimused kõigile samad. Volveril õnnestus viiendal kiiruskatsel edestada kõiki lähemaid konkurente ning kirja saadi katsel teine aeg ning tõusti ka üldarvestuses teiseks.

Kahjuks aga jäi see päeva viimaseks kiiruskatseks, sest järgnevatel katsetel olid toimunud eelsõitjatel rasked avariid. Selle tulemusena said Volver/Madissoo esimese võistluse arvestuses teise koha ning väärtuslikud punktid meistrivõistluste arvestusse.

Karl Martin Volver (paremal) ja Marten Madissoo hooldusalas. Fotod Erakogu

ADAC OPEL RALLYE CUP ÜLDSEIS

Ludnberg/Arhusiander
199 punkti
 Munster/Jalet **172 punkti**
 Delhez/Bollette **133 punkti**
 Volver/Madissoo **115 punkti**
 Knacker/Flores-Trigo **94 punkti**
 Schumann/Lade **77 punkti**
 Kokku on saanud punkte
22 ekipaazi

Rehvipurunemine röövis aega

Laupäeval algas kõik otsast peale. See oli meie meestele teise etapi alguseks ja kõik algas uuesti. Kavas oli kokku kaheksa kiiruskatset ning nende hulgas ka ralli pikim 38,5 km pikkune Panzerplatte kiiruskatse, mida läbiti kahel korral.

Esimese ringi sõit sujus Volveril ja Madisool heas tempos ning peale nelja esimest kiiruskatset hoiti oma arvestuses teist kohta. Pika kiiruskatse puhul tunnistas Volver, et sõita oli väga lahe ning kordagi ei tekkinud tunnet, millal kiiruskatse läbi saab.

Volver aga mainis, et piduripedaal oli juba katse lõpuosas päris pehme ning järsematesse kurvidesse pidurdamisel oli vaja olla ettevaatlik. Kuid see kõik on normaalne, sest Adami pidurid on tänavautodel kasutatavatega üpris sarnased ning sellepärast kuumevad need ka kiiremini. Sellega on aga sõitjad juba arvestanud.

Teisele ringile läksid mehed hea tundega. Hoolduses tehti autole vajalikud parandused ja seadistused ning sõitjate tuju oli hea. Tulemuseks päeva viiendalt kiiruskat-

ADAC Opel Rallye Cupi kokkuvõttes ollakse kolmandal positsioonil.

selt ka kohe esimene aeg.

Probleemid algasid aga pika Panzerplatte kiiruskatse teisel läbimisel, kus juba kaheksandal kilomeetril purunes autol tagumine vasak rehvi. Kiirelt otsustasid mehed katsel, et seda vahetama ei hakata, kuna saadud kaotus oleks suurem kui katkise rehvi lõpuni sõitmine.

Katse lõpuks ei olnud aga rehvi viimast midagi järel ja sõit toimus velje peal. Õnneks aga oli velg piisavalt tugev, et ei lagunenuks päris ära ning kestis katse lõpuni välja.

Katse lõpus pandi alla uus ratas ning sõit sai jätkuda. Südames muidugi valu kaotatud kahe minuti pärast. Sellega libises käest ka lootus saada kõrget kohta. Mehed aga ei andnud alla ja jätkasid võistlust, et saada võimalikult palju punkte

meistrivõistluste arvestuses. Kaks lähimat konkurenti olid selleks hetkeks juba katkestanud.

Tulemusega rahul

Rehvi sõitmine oli aga ka autole jätnud oma jälje. Purunenud oli tagumist silda kinni hoidev kummipuks, mille tulemusena oli auto juhitavus kõvasti häiritud. Katkise autoga õnnestus aga Volveril viimased katsed läbida ning päeva lõpuks olid mehed neljandal kohal.

Arvestades ajakaotust ja tehnilisi probleeme, oli saadud koht igati hea. Vahed olid sellised, et eestpoolt ei olnud võimalik kedagi püüda ning ka tahapoolse langemiseks oleks pidanud midagi valesti minema. Päeva lõpus tehti auto korda ning arvestades probleeme,

olid võistlejad olukorraga rahul.

Pühapäev algas võistlejatele aga väikese šokiga, sest enne esimest hommikust kiiruskatset oli veel ettenähtud 15-minutiline hoolduspaus. Seal avastati, et mootori karterist tilgub õli välja. Meeskond reageeris kiiresti ning suutis antud ajaga lekke peatada. See aga tähendas, et viimased kaks kiiruskatset oli vaja sõita ettevaatlikult autot hoides, et kindlustada endale üldarvestuse neljas koht. Selle ülesandega tulid ka mehed hästi toime, katsed sõideti turvaliselt läbi ning tulemuseks teise etapi neljas koht.

Arvestades kõiki asjaolusid, olid mehed selle tulemusega rahul. Volver ja Madissoo ütlesid, et antud MM-rallil saadud kogemused on väga hinnalised ning aitavad edaspidi oma tööd veelgi paremini teha.